

GRONDSTOFFENPLAN WESTERVOORT

Samen minder afval

Samen minder afval

Inhoud

1.	Inleiding.....	9
1.1	Samenvatting	10
2.	Beleidskaders	11
2.1	Nederlands afvalbeleid	11
2.2	LAP 3.....	11
2.3	VANG-HHA	11
2.4	Fiscale vergroening	12
2.5	Producentenverantwoordelijkheden.....	12
2.5.1	Raamovereenkomst Verpakkingen	12
2.5.2	Elektrische en elektronische apparaten	13
2.6	Afvaldriehoek.....	13
3.	Inventarisatie en evaluatie.....	14
3.1	Service	14
3.2	Restafval naar landelijke doelstellingen	15
3.3	Resultaten 2019, daling restafval.....	17
3.4	Bronscheiding en scheidingspotentieel.....	17
3.4.1	Scheidingspercentage huishoudelijk restafval	19
4.	Samenvatting resultaten participatie	20
4.1	Tevredenheid afvalinzameling algemeen	20
4.1.1	Ledigingsfrequentie	21
4.1.2	Afvalscheiding	21
4.2	Hoofd afvalstromen	21
4.2.1	Keukenafval.....	21
4.2.2	PMD.....	21
4.2.3	Oud Papier en Karton (OPK)	22
4.3	Informatievoorziening	22
4.4	Afvalbrengstation en Kringloop	23
4.5	Inspiratiesessie/bewonersavond	23
4.6	Groen(e)Markt	23

4.7	Klankbordgroep	24
4.8	Terugkoppeling inwoners	24
5.	Communicatie	25
5.1	Circulaire economie en communicatie	25
5.2	Verder op de to-do lijst	26
5.3	Kernboodschap(pen).....	27
5.4	Het gewenste resultaat.....	28
5.5	Resultaten communicatie	28
6.	Focus op grondstoffen- interventiemogelijkheden	29
6.1	Instrumentele communicatie	29
6.2	Verlagen van service op restafval	29
6.2.1	Verlagen inzamelfrequentie	29
6.2.2	Verkleinen volume.....	29
6.3	Omgekeerd inzamelen	30
6.4	Verhogen service op PMD	31
6.5	Verhoging van de service op OPK (Oud Papier en Karton).....	32
6.5.1	Verbeteren inzameling OPK door gebruik inzamelmiddelen.	33
6.6	Verhoging service op GFT	34
6.7	Nascheiding.....	35
6.8	Textiel	36
6.9	Luierinzameling en wasbare luiers.....	36
6.10	De BEST-tas	37
6.11	Financiële prikkel.....	37
6.11.1	Verhoging tarief per lediging	37
7.	Gekozen interventies	39
8.	Grofvuil en brengvoorzieningen	41
8.1	Ontwikkelingen huidige situatie	41
8.2	Stichting 2Switch	41
9.	Conclusie	43

Begrippenlijst

Aansluitingen:	Het aantal huishoudens dat gebruik maakt van het inzamelsysteem.
AEEA:	Afgedankte Elektrische en Elektronische Apparaten. Dit is een apart afgescheiden gedeelte van het huishoudelijk afval.
Afval	Stoffen, materialen en/of producten waarvan de eigenaar zich wil ontdoen.
Afval beheerkosten:	Alle directe en indirecte kosten die gemaakt worden ten behoeve van het afvalbeheer.
Afval brengpunt:	Een locatie die specifiek bestemd is voor het brengen van gescheiden huishoudelijk afval en grofvuil.
Afalvdriehoek:	De afvaldriehoek toont in één oogopslag de beïnvloedbare aspecten van het afvalbeleid: dienstverlening, milieu en kosten. De gemeente voert op al die aspecten regie. Hoe, dat is de uitkomst van de politieke keuzes die de gemeenteraad maakt in het grondstoffenplan. Zo ontstaat evenwicht tussen wensen van burgers, financiële middelen en milieurendement. De landelijke ontwikkeling in het streven naar een circulaire economie zet vooral in op de laatstgenoemde aspect.
Afalstoffenheffing:	De heffing aan huishoudens in de gemeente waarmee de afvalbeheerkosten bekostigd worden.
BEST tas	In de BEST-tas kan men boeken, kleine elektrische apparaten, speelgoed en textiel kwijt. De spullen mogen nog bruikbaar of kapot zijn. Door de BEST-tas krijgen gebruikte spullen een tweede leven en worden materialen gerecycled.
Dienstverlening:	Onderdeel van de afvaldriehoek. Hiermee wordt uitgedrukt op welke wijze de verschillende afvalstromen worden ingezameld: het omvat de beschikbare inzamelmiddelen, -frequenties en de te scheiden fracties.
Diftar:	Gedifferentieerd tarief. Per huishouden wordt geregistreerd hoeveel afval aangeboden wordt. Hoe meer afval een burger aanbiedt hoe hoger de afvalstoffenheffing zal zijn. Omgekeerd levert betere afvalscheiding en het aanbieden van minder afval een lagere variabele afvalstoffenheffing op.
Fractie:	Een fractie is de relatieve hoeveelheid van een bepaald bestanddeel in een mengsel. Fracties zijn daarmee een van de manieren om een concentratie uit te drukken. De relatieve hoeveelheid kan op verschillende manieren worden uitgedrukt.
Glas:	Glazen verpakkingsmateriaal, afgescheiden gedeelte van het huishoudelijk afval, bestaande uit flessen, potten en dergelijke.

Grof huisvuil:	Restafval dat te groot en/of te zwaar is om in de container te stoppen. Denk daarbij aan oude meubels, vloerbedekking en dergelijke
Hoogbouwklasse	Het percentage hoogbouwoningen in een gemeente. Westervoort valt onder hoogbouwklasse D, 0-19% hoogbouw.
Inzamelfrequentie:	Het aantal keer dat een fractie aan huis wordt ingezameld.
KCA:	Klein Chemisch Afval: Een deel van het huishoudelijk afval waar chemische stoffen in zitten die schadelijk zijn voor de gezondheid en voor het milieu. Het afval bevat bijvoorbeeld lood, kwik, cadmium, chroom of organische oplosmiddelen. Deze stoffen verontreinigen reststoffen (slakken en rookgasreinigingsresidu) waardoor die moeilijk nuttig kunnen worden toegepast. Ook veroorzaken ze bij verbranding luchtvervuiling en bij storting vervuilen ze het grondwater. KCA wordt gescheiden ingezameld op de milieustraat en met de chemokar.
Kosten:	Hier worden de afval beheerkosten inzichtelijk gemaakt. Onderdeel van de afvaldriehoek.
Milieurendement:	Hiermee worden de inzamel- en scheidingsprestaties uitgedrukt in kilogram per inwoner per jaar of scheidingspercentage. Onderdeel van de afvaldriehoek.
Minicontainer:	Inzamelmiddel aan huis. Minicontainers hebben een volume van 140 of 240 liter.
Omgekeerd Inzamelen:	Het verhogen van de service op in te zamelen grondstoffen en het verlagen van de service op restafval (bijvoorbeeld door het restafval minder frequent in te zamelen of het te laten wegbrengen naar een verzamelcontainer).
OPK:	Oud Papier en Karton. Dit is een apart afgescheiden gedeelte van het huishoudelijk afval.
PMD:	Plastic, Metaal en Drinkenkartons. Afkorting voor verpakkingsafval.
Restafval:	Het gedeelte van de afvalstroom van particuliere huishoudens dat overblijft nadat alle bruikbare en recyclebare afvalstromen van de hoofdstroom zijn gescheiden.
Scheidingspercentage:	Het deel van het totale aanbod aan afvalstoffen van huishoudens dat gescheiden wordt aangeleverd.
Textiel:	Verzamelnaam voor een apart afgescheiden gedeelte van het huishoudelijk afval, bestaande uit kapotte of hele kleding, schoeisel en woontextiel zoals gordijnen.
VANG:	Het landelijke programma Van Afval Naar Grondstof. www.vang-hha.nl
Verzamelcontainer:	Inzamelmiddel voor afvalstoffen in de buurt. Verzamelcontainers kunnen boven- of (semi)ondergronds geplaatst zijn.

Leeswijzer

In deze notitie treft u de aanleiding voor dit rapport tezamen met de beschrijving van de landelijke beleidskaders. Vervolgens worden de huidige prestaties van de gemeente Westervoort beschreven waar het gaat om service, kosten en milieu. Daarna leest u de uitkomsten van de enquête die is gehouden onder de inwoners van de gemeente en een beschrijving van de uitkomsten van de inspiratiesessies met inwoners die in de gemeente is gehouden aan. Aansluitend volgt een inventarisatie van mogelijke interventies. Daarbij is ook een belangrijke plaats ingericht voor communicatie. Het rapport sluit af met de gevolgen voor kosten en service van de betreffende scenario's.

Van Afval Naar Grondstof

N.B Het beleid in Nederland is er op gericht om van afval naar grondstof te gaan. Veel gemeenten (ook Westervoort) kiezen er daarom voor om te spreken over Grondstoffenbeleid in plaats van Afvalbeleid. In het dagelijkse spraakgebruik wordt nog vaak het woord afval gebruikt. In dit Plan spreken we meestal over grondstoffen en grondstoffenbeleid en soms als het logischer is over afval en afvalbeleid.

1. Inleiding

De gemeente Westervoort wil graag haar afvalbeleid en grondstoffenbeleid vernieuwen. Naast de gemeentelijke ambities zijn ook de Rijksambities van invloed op dit nieuwe afvalbeleid. Verder heeft de gemeente per 2018 een coalitieakkoord gesloten waarbij zij tracht haar inwoners zo veel mogelijk te betrekken bij beleidsontwikkeling. Voornamelijk in de planfase en uitvoering van de vastgestelde taken. Thema's als duurzaamheid en circulariteit staan binnen deze taken centraal. Om aan de klimaatdoelstellingen te voldoen zijn de gemeenten Westervoort en Duiven in 2018 gezamenlijk gestart met het programma 'Circulaire Economie'. Dit programma is erop gericht om de veranderingen die op ons afkomen op het gebied van energietransitie, circulaire economie en klimaatadaptatie op te pakken.

Circulariteit: *“Door de schaarste van grondstoffen moeten we anders nadenken hoe we met deze grondstoffen omgaan. Circulaire economie is gericht op het optimaal gebruik en hergebruik van grondstoffen in het hele proces van productie tot gebruik.”*

Zodoende dient afvalbeleid te worden gezien in het licht van het grotere geheel van de circulaire economie, waarbij afval juist als grondstof voor nieuwe producten kan gelden. Samen met haar inwoners streeft de gemeente daarom naar een leven met minder afval.

De gemeente zet in op meer hergebruik en minder afvalproductie. Om hier gedegen beleid op te kunnen maken is eerst een onderzoek onder de inwoners uitgevoerd. Dit onderzoek heeft als doel de participatie te stimuleren en input voor het grondstoffenplan op te halen. Dit soort initiatieven dragen bij aan een reductie van huishoudelijk restafval en stimuleren de tevredenheid van de burgers over het afvalbeleid. Momenteel lukt het scheiden van afvalstromen in Westervoort al goed. Mede als gevolg van de diftar-strategie behoort Westervoort wat betreft afvalscheiding bij de voorlopers in Nederland. Deze verhoogde inspanning van inwoners heeft zich de laatste jaren ook vertaald in teruglopende afvalstoffenheffingen voor de inwoners. Echter zullen er, om aan landelijk geldende normen tegemoet te komen, verdergaande maatregelen onderzocht moeten worden.

Middels dit rapport wordt onder andere in kaart gebracht op welke manier inwoners op dit moment hun afval scheiden en wat de gemeente kan doen om het scheiden van afval te stimuleren en nog eenvoudiger te maken. Een ander onderdeel is het verkennen van mogelijke scenario's die kunnen zorgen voor een betere afvalscheiding en minder restafval. Er wordt onderzocht welke interventies kunnen bijdragen aan het behalen van de Rijksdoelstellingen die zijn vertaald in de VANG-doelstellingen. Aansluitend is het van belang de gevolgen voor kosten en service van de scenario's in kaart te brengen.

Voorafgaand aan het bewonersonderzoek is er een werksessie met de gemeenteraad geweest. Tijdens deze werksessie is een overzicht gegeven van het huidige Nederlandse afvalbeleid. Tevens is besproken waar Westervoort staat ten opzichte van de landelijke doelstellingen en ten opzichte van vergelijkbare gemeenten. De uitgangspunten van het nieuwe te vormen afvalbeleid zijn besproken. Daarnaast zijn ook de doelen voor het participatietraject vanuit de gemeente met haar inwoners besproken.

1.1 Samenvatting

Westervoort werkt al jaren actief aan de uitvoering van afvalbeleid. Zo werd diftar, in vergelijking tot andere gemeenten, al zeer vroeg ingevoerd in 2003. In eerste instantie was er sprake van diftar op restafval en op GFT. Om verdere afvalscheiding te bevorderen werd in 2014 het nultarief voor GFT ingevoerd. In datzelfde jaar werd ook een stevige serviceprikkel doorgevoerd. De inzameling van restafval ging van eens in de twee naar eens in de vier weken. De positieve gevolgen van deze interventies zijn merkbaar. Westervoort zit de laatste jaren rond de 110 kg fijn restafval per persoon per jaar. (CBS Statline, 2019)

Voor het maken van nieuw grondstoffenbeleid betekent dit wel dat de meest voor de hand liggende interventies op het gebied van serviceprikkel en financiële prikkel al gedaan zijn. Dit wil zeggen dat grote stappen om de hoeveelheid restafval te verminderen al genomen zijn. Men zou kunnen denken aan een extra verhoging van het tarief op restafval of extra verlagen van het ophalen van restafval. Dit zou echter kunnen leiden tot meer dumping, bijplaatsingen én vervuiling van andere afvalstromen. Het voorstel is daarom om niet voor dergelijke interventies te kiezen. De gemeente kan wel kiezen voor kleinere interventies die kleinere stappen bewerkstelligen. Andere mogelijke interventies zijn de service verhogende interventies. Denk aan het verhogen van de inzamelfrequentie van GFT en PMD. Deze interventies hebben als voordeel dat ze tegemoetkomen aan de wens van inwoners, bijvoorbeeld waar het gaat om stankvermindering bij GFT (en PMD) door dit vaker in te zamelen. Nadeel van deze interventies is wel dat ze relatief duur zijn. Toch is het wel interessant om de inzamelfrequentie voor GFT als proef te verhogen. De kosten hiervan zijn namelijk overzichtelijk en er kan goed onderzoek gedaan worden naar de effecten van deze maatregel.

Een andere eenvoudig te implementeren maatregel is het verstrekken van de GFT keukenemmertjes. In 2019 zijn al keukenemmertjes uitgedeeld aan bewoners van hoogbouwwooningen die een verzamelcontainer voor GFT gebruiken. Tijdens de meedenkavond en de Groen(e)Markt zijn ze ook verspreid. De emmertjes zijn inmiddels verkrijgbaar voor alle inwoners.

Daarnaast zijn er nog verschillende mogelijkheden om de hoeveelheid restafval te doen dalen en de hoeveelheid herbruikbare grondstoffen te doen stijgen. Denk bijvoorbeeld aan verbetering textielinzameling, gebruik van de BEST-tas en het promoten van wasbare luiers, dit wordt later in het rapport uitgelicht. Een goede communicatiecampagne kan op deze interventies inspelen en resultaten bevorderen. Zo zullen deze mogelijke interventies nog steeds een goede bijdrage kunnen leveren aan het behalen van de VANG doelstellingen.

Tijdens het gehele participatietraject kwam het belang van goede communicatie en informatie naar voren. Een eenmalige campagne is niet voldoende om een betere afvalscheiding te bereiken. Daarom is het advies om structureel in te zetten op communicatie. Dat gaat van goede en vindbare informatie geven over afval scheiden, meer delen over wat er na de inzameling met de grondstoffen gebeurt tot het stimuleren van meer bewustwording over het belang om tot minder afval te komen/het goed scheiden van afvalstromen.

Aangezien Westervoort de 'grote' interventies al heeft toegepast, is er in het communicatietraject ook juist ruimte voor kleinere participatieve onderdelen. We willen inspirerende voorbeelden inzetten, van hoe inwoners omgaan met vragen op het gebied van afval bijvoorbeeld, tot hoe zij afval scheiden.

2. Beleidskaders

Het Europees beleid stelt kaders waaraan het afvalbeleid in de landen van de EU moet voldoen. Het Europees beleid streeft naar een circulaire economie. Europa beschikt in beperkte mate over grondstoffen en wil daarvoor op lange termijn niet afhankelijk zijn van anderen. Het Europees beleid wordt overgenomen in het landelijk afvalbeleid en door de gemeenten overgenomen in het eigen beleid voor afvalbeheer. Hieronder staat een korte samenvatting van het landelijk beleid en de op dit moment relevante actuele onderwerpen voor een nieuw grondstoffenbeleid.

2.1 Nederlands afvalbeleid

De Europese afvalwetgeving is geïmplementeerd in de Nederlandse wetgeving in de vorm van de Wet milieubeheer (Wm) en het Landelijk afvalbeheerplan (LAP). De Wet milieubeheer verplicht de gemeenten zorg te dragen voor afvalinzameling en verwijdering voor huishoudens. Deze zorgplicht kent zijn oorsprong in het beschermen van de volksgezondheid. Gemeenten hebben de plicht om het huishoudelijk restafval en het (gescheiden aangeboden) GFT-afval bij elk perceel in te zamelen. Ook zijn zij verplicht papier en karton, verpakkingsafval, glas, textiel, klein chemisch afval, elektr(on)ische apparaten en asbesthoudend afval, gescheiden in te zamelen. Voor grof huishoudelijk afval geldt een plicht tot inzameling bij elk perceel en dient de gemeente te beschikken over een afvalbrengpunt. Al deze verplichtingen zijn vastgelegd in de Wet milieubeheer. De doelstelling van 30 kg per persoon geldt voor zowel grof als fijn huishoudelijk afval.

2.2 LAP 3

Hoe we in Nederland met ons afval omgaan wordt vastgelegd in het landelijk Afvalbeheerplan (LAP). LAP3, het derde landelijke Afvalbeheerplan, heeft een looptijd van 2017 tot en met 2029. Overheden zijn wettelijk verplicht om bij al hun besluiten die het afvalbeheer raken, rekening te houden met het LAP. In LAP3 is de doelstelling vastgelegd dat de hoeveelheid restafval zal afnemen tot gemiddeld 30 kg/inwoner in 2025.

De Rijksoverheid heeft in het programma 'Nederland Circulair in 2050' uitgesproken dat in 2050 grondstoffen efficiënt worden ingezet en hergebruikt, zonder schadelijke emissies naar het milieu. LAP3 vervult een functie als instrument bij de transitie naar een circulaire economie. Het LAP bestaat uit een algemeen beleidskader en uit sectorplannen waarin het beleid is uitgewerkt voor verschillende afvalstromen.

2.3 VANG-HHA¹

Om de doelen van het programma 'Nederland Circulair in 2050' te halen, moet het huishoudelijk afval beter worden gescheiden. De ambitie is om te komen tot 75% afvalscheiding in 2020 en om uiteindelijk richting 100% te gaan. In het uitvoeringsprogramma VANG huishoudelijk afval is verder uitgewerkt hoe deze doelstelling wordt bereikt. Dit programma bestaat uit vier actielijnen met daaronder een breed scala aan activiteiten waarop wordt ingezet. Zowel preventie, als afvalscheiding en recycling krijgen de aandacht. Een logisch gevolg van dit beleid is dat de hoeveelheid huishoudelijk restafval dat verwerkt wordt in verbrandingsinstallaties sterk zal gaan afnemen de komende jaren. De vier actielijnen die het uitvoeringsprogramma hanteert zijn als volgt:

- I. Gemeenten formuleren ambitieuze beleidsdoelen
- II. Gemeenten zijn in staat om werk te maken van de eigen beleidsdoelen
- III. Burgers zijn gemotiveerd bij te dragen aan afvalpreventie en afvalscheiding
- IV. Ketenpartijen werken samen aan het sluiten van ketens.

¹ VANG-HHA staat voor: Van Afval Naar Grondstof, huishoudelijk afval. Dit is het uitvoeringsprogramma van het overheidsbeleid op het gebied van afvalpreventie en stimulering van de circulaire economie. Zie <http://www.vang-hha.nl>.

2.4 Fiscale vergroening

In het regeerakkoord is de ambitie uitgesproken om de vergroening van het belastingstelsel te versterken. De verhoging van de afvalstoffenbelasting is één van deze milieubelastingen. In het belastingplan voor 2019 heeft de regering besloten om per 1 januari 2019 de afvalstoffenbelasting fors te verhogen van € 13,21 naar € 32,12 per ton. Voor Westervoort is deze belasting pas per 1 januari 2020 van toepassing omdat eerder het restafval naar Duitsland werd geëxporteerd. Sinds 2020 wordt deze belasting geheven op al het (rest)afval dat in Nederland ontstaat en dat in Nederland of in het buitenland gestort of verbrand wordt. Op deze manier wil het kabinet dat Nederland meer grondstoffen gaat hergebruiken en minder afval gaat verbranden. Deze belasting betreft vanaf dit jaar € 32,63.

2.5 Producentenverantwoordelijkheden

Producenten worden door de noemer Producentenverantwoordelijkheid, aanvullend op de inzamelplicht van gemeenten, gewezen de terugnameplicht van producten in het eindstadium van een product. Daardoor hebben producenten ook invloed op de invulling van het gemeentelijk beleid, met name voor de inzameling van deze producten. De belangrijkste afspraken zijn die rondom verpakkingsmaterialen en elektr(on)ische apparaten, beiden worden hieronder uitgelicht:

2.5.1 Raamovereenkomst Verpakkingen

In de raamovereenkomst Verpakkingen 2013-2022 staan afspraken over de inzameling en het hergebruik van verpakkingsmaterialen en de aanpak van zwerfafval. Het verpakkende bedrijfsleven heeft de verantwoordelijkheid voor het ontwerp en de productie van verpakkingen, alsook voor het halen van de recycling doelstellingen voor deze verpakkingen. De gemeenten hebben vanaf 2015 de regie over de inzameling en verwerking voor de verpakkingen gekregen. Het verpakkende bedrijfsleven, vertegenwoordigd door het Afvalfonds Verpakkingen, vergoedt de kosten die gemeenten hiervoor maken. In 2017 heeft een tussenevaluatie van de raamovereenkomst plaatsgevonden. Hierin wordt geconcludeerd dat in de resterende periode van de overeenkomst het verpakkende bedrijfsleven meer moeten inzetten op de recyclebaarheid en duurzaamheid van de verpakkingen. Ook zal er meer gedaan moeten worden om de marktvraag voor recycling van kunststoffen te stimuleren. De Europese doelstellingen worden wel gehaald, maar de nationale doelstelling van 90% hergebruik nog niet.

Nieuwe afspraken om de inzameling en recycling van verpakkingen te verbeteren en te vereenvoudigen zijn vastgelegd in 'De Ketenovereenkomst Verpakkingen 2020-2029'. De ketenovereenkomst is op 29 november jl. tijdens de ledenvergadering van de VNG aangenomen waarna deze werd goedgekeurd en vastgelegd. De Ketenovereenkomst biedt keuzevrijheid ten aanzien van de rol die gemeenten willen innemen in de keten van inzameling tot recycling van verpakkingen. Gemeenten kunnen er vanaf 2020 namelijk voor kiezen om hun rol in de kunststofketen te beperken tot inzameling. Daarnaast kunnen ze ervoor kiezen zich aan te sluiten bij een samenwerkingsverband van gemeenten. Westervoort heeft gekozen voor het bronscheidingsmodel. Zij zamelt het PMD in bij huishoudens, levert het in op een overslaglocatie. Zij draagt het geaccepteerde materiaal over aan samenwerkingsorganisatie Regie Kunststoffen Nederland (RKN) voor de sortering en de vermarkting. Zij houdt nog wel zicht op de sortering en de vermarkting.

De voordelen die deze methodiek met zich meebrengt zijn als volgt:

- Een vergoeding over al het ingezameld PMD (bruto) wordt gegeven (inclusief metalen, niet-verpakkingen en niet-recyclebare verpakkingen). Alleen op basis van daadwerkelijk ter recycling aangeboden kunststof en drankenkartons (geen vergoeding metaal). Gemeenten hoeven niet voor een deel kunststoffen/metaal in te zamelen zonder dat daar een vergoeding tegenover staat. Er komt een landelijk protocol voor visuele inspectie en afkeurgronden bij de overslag.

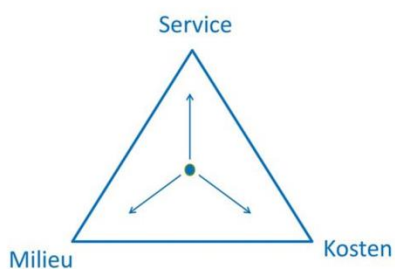
- De verrekening van kosten en vergoedingen voor het sorteren/recyclen/vermarkten is een zaak tussen Afvalfonds en het samenwerkingsverband. Hiermee ontstaat een transparanter systeem en verdwijnt het financieel risico voor gemeenten.
- Administratieve last gemeenten vermindert.

2.5.2 Elektrische en elektronische apparaten

De “Regeling voor afgedankte elektronica en elektrische apparatuur” (AEEA) stimuleert hergebruik, recycling en nuttige toepassing van AEEA. Bedrijven die elektr(on)ische apparatuur als eerste in Nederland in de handel brengen krijgen te maken met producentenverantwoordelijkheid. Zij zijn (mede) verantwoordelijk voor het afvalbeheer van de elektrische en elektronische apparaten die afgedankt worden. Zo zijn ze verantwoordelijk voor het behalen van minimum inzamelpercentages ten opzichte van het op de markt gebrachte gewicht aan apparaten, de inzameling en verwerking. Producenten kunnen dit in een collectief laten verzorgen of dit zelfstandig uitvoeren. Dit ging om minimaal 12 kg/inwoner, maar per 2019 veranderde dit naar 17 kg/inwoner. De producenten hebben zich daarvoor aangesloten bij Wecycle.

2.6 Afvaldriehoek

De maatregelen en scenario's zullen steeds worden gerelateerd aan de afvaldriehoek. Dit wil zeggen dat we bij alle maatregelen kijken wat hun invloed is op de service, de kosten en de milieuresultaten.

Het milieuresultaat dat binnen het landelijke VANG-programma wordt gedefinieerd is de hoeveelheid restafval per persoon per jaar. Als kosten definiëren we de totale kosten voor afvalbeheer voor de gemeente, uiteraard kan dit door vertaald worden naar de hoogte van de afvalstoffenheffing. Service is minder éénduidig te definiëren, waar de één het hebben van een eigen minicontainer als goede service zal beoordelen, zal een ander minder containers in de tuin juist prettiger vinden.

3. Inventarisatie en evaluatie

De 'afval' prestaties van de gemeente Westervoort zijn goed te noemen. Westervoort is al in 2003 overgegaan op de invoering van Diftar (een gedifferentieerd tarief). Vanaf 2009 werd in Westervoort plastic gescheiden ingezameld, in 2015 is dit inzameling van PMD geworden (Plastic, Metalenverpakkingen en Drankenkartons). Vanaf 2014 is de inzamelfrequentie voor restafval eenmaal per vier weken. Tegelijk is het initiële tarief op het aanbieden van GFT-afval afgeschaft. Voor het opmaken van de inventarisatie is het verstandig om te kijken wat de huidige stand van zaken is omtrent afvalcijfers en scheidingspercentage.

Algemene gegevens Westervoort	
Aantal inwoners	15.027
Totaal aantal huishoudens	6.686
Huishoudens hoogbouw	738
Hoogbouwklasse	D
Stedelijkheidsklasse	3

3.1 Service

De service omvat de dienstverlening aan de inwoners waardoor het mogelijk is het afval (gescheiden) aan te bieden. Het is hieronder onderverdeeld in de service op fijn huishoudelijk afval, en grof huishoudelijk afval.

Tabel 3.1 . Huidige situatie service in Westervoort

Service	Westervoort Haalvoorziening
Restafval	Minicontainer 140 of 240 liter
	1 keer per 4 weken
GFT	Minicontainer 140 of 240 liter
	1 keer per 2 weken
Oud Papier en Karton	Los aan huis 1x per maand
PMD	plastic zakken
	1 keer per 2 weken

Ophalen grofvuil	1 keer per maand op afroep
Ophalen grof tuinafval	2x per jaar op afroep
kringloopgoederen	Halen is op afroep
AEEA	Halen is op afroep
gemiddeld aantal ledigingen restcontainer	8
gemiddeld aantal stortingen rest ondergrondse containers	24

Tabel 3.1.2 Afvalstoffenheffing en tarieven

Afvalstoffenheffing	Westervoort
Basis tarief afvalstoffenheffing	2020
Vastrecht	160,46
Eenpersoons (enkele hoogbouwwoningen)	189,16
Meerpersoons (idem)	253,25
Restafvalcontainer	Per aanbieding
240 liter	€ 9,24
140 liter	€ 7,42
Ondergrondse container	€ 1,10
GFT container	Per aanbieding
240 liter	€ 0,00
140 liter	€ 0,00
40 liter citybin	€ 0,00

3.2 Restafval naar landelijke doelstellingen

Sinds 2014 is in Westervoort de hoeveelheid (fijn) restafval per persoon per jaar redelijk stabiel (zichtbaar in Figuur 3.1.2). In dat jaar is de inzameling gewijzigd: verlaging inzamelfrequentie restafvalcontainer naar 1 keer per 4 weken en afschaffing van het difttarief voor het aanbieden van GFT. In 2018 lag de gemiddelde hoeveelheid ongescheiden restafval volgens de benchmark huishoudelijk afval (peiljaar 2018) op 170 kg/pp. Voor Westervoort is een vergelijking gemaakt met gemeenten uit dezelfde hoogbouwklasse (D):

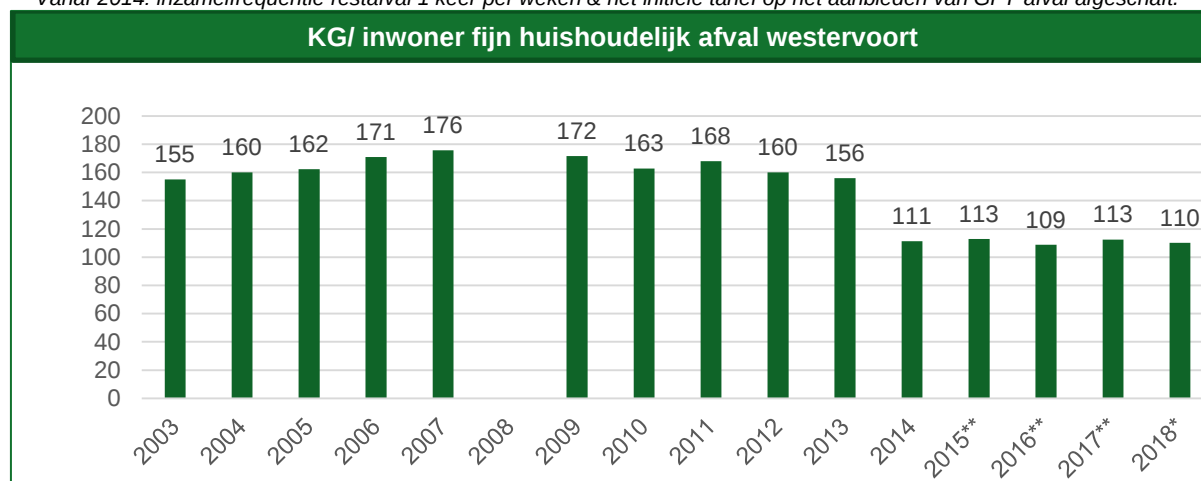
Tabel 3.2 Restafval Westervoort naar vergelijkbare gemeenten hoogbouwklasse D, 2018

De gemiddelde hoeveelheid restafval	Westervoort	Benchmark klasse D
Ongescheiden restafval fijn & grof	137 kg/inw	129 kg/inw
Ongescheiden <i>fijn</i> restafval	108 kg/inw	112 kg/inw
Ongescheiden <i>grof</i> restafval	21 kg/inw	18 kg/inw
Ongescheiden verbouwingsrestafval	8 kg/inw	n.v.t.

Westervoort gaat redelijk gelijk op met het gemiddelde in de hoogbouw klasse D-gemeenten. De inwoners van Westervoort bieden gemiddeld 8 kilo meer restafval aan dan inwoners uit vergelijkbare hoogbouw gemeenten. De gemeente presteert qua fijn huishoudelijk restafval wel iets beter dan de benchmarkgemeenten. De hoeveelheid grof restafval ligt daarentegen 11 kg lager bij vergelijkbare benchmarkgemeenten. Met het verbouwingsrestafval opgeteld, valt de totale hoeveelheid grof restafval aanzienlijk hoger uit dan de Benchmark grof restafval.

Grafiek 3.1.2 Bron: CBS Statline kg/inwoner fijn huishoudelijk restafval

** Vanaf 2014: inzamelrequentie restafval 1 keer per weken & het initiële tarief op het aanbieden van GFT-afval afgeschaft.

Westervoort valt qua restafval redelijk samen met het landelijk gemiddelde. Dit geldt ook voor een groot deel van de gescheiden afvalstromen, zie tabel 3.1.4. De hoeveelheid gescheiden GFT dat wordt aangeleverd ligt echter een stuk lager dan vergelijkbare benchmark gemeenten. Binnen deze grondstofstroom ligt behoorlijke ruimte voor verbetering. Dit zal echter wel in perfectief geplaatst moeten worden. De gemeente Westervoort valt in tegenstelling tot veel andere klasse D-gemeenten in een hogere stedelijkheidsklasse. Dit betekent minder perceeloppervlakte (minder grote tuinen) en minder ruimte voor het produceren van GFT afval. De hoeveelheid gescheiden ingezameld PMD ligt aanzienlijk lager dan vergelijkbare gemeenten, opnieuw een aandachtspunt voor toekomstige interventies. Op het gebied van OPK scoort Westervoort positief ten opzichte van andere benchmarkgemeenten. Mogelijk wordt deze score bewerkstelligd door het bedrijfspapier in de container van AVW. Benchmark gemeenten hoogbouwklasse D scoren in het algemeen goed qua hoeveelheid restafval per bewoner. Vaak hebben deze gemeenten al verschillende maatregelen en interventies in hun afvalbeleid geïmplementeerd. Al met al kan gezegd worden dat de gemeente Westervoort goed presteert wat betreft haar scheidingscijfers.

Figuur 3.1.4 Vergelijking grondstoffenstromen Westervoort en gemeenten hoogbouwklasse D (Benchmark, 2018)

Grondstoffenstromen	Kg per inwoner Westervoort 2018	Vergelijkbare gemeenten Hoogbouwklasse D Kg per inwoner
GFT- en etensresten	115	136
Oud papier en karton	65,3	61
PMD	24,41	32
Textiel	8,3	5,5
Glas	23,55	23
KCA	1,9	1,4
AEEA	7	9

3.3 Resultaten 2019, daling restafval

De daling in 2017 en 2018 van de hoeveelheid fijn huishoudelijk restafval, eerder te zien in grafiek 3.1.2., lijkt zich door te zetten. Uit cijfers tot en met week 49 van 2019 blijkt:

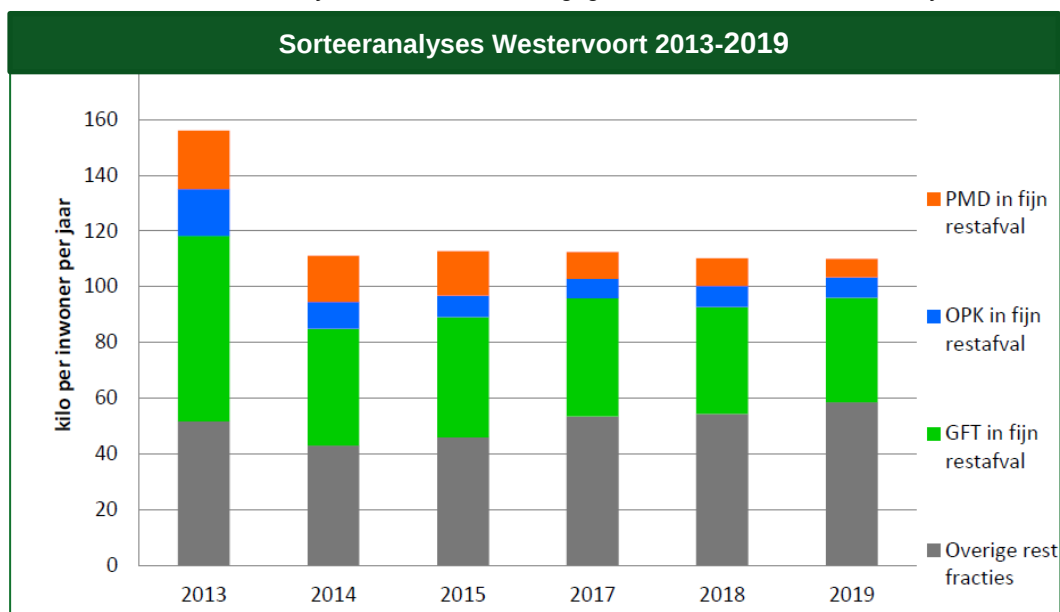
- ▶ Een daling van 5% van het restafval. Dit komt neer op een daling van ca 5 kilo per inwoner per jaar.
- ▶ De hoeveelheid ingezameld GFT laat een stijging zien van 2% (over dezelfde meetperiode).
- ▶ In de eerste drie kwartalen van 2019 werd ca. 4% meer PMD ingezameld.
- ▶ De inzameling van Oud Papier en Karton nam ongeveer met 3,5% af in dezelfde periode. De cijfers voor Oud papier laten landelijk een daling zien door minder papieren kranten en tijdschriften. Wel komt er meer (maar lichter) karton vrij.

De stijging van PMD laat zien dat deze stroom steeds meer ingeburgerd begint te raken. Weliswaar gaat het bij PMD niet om heel veel kilo's, wel om heel veel volume. Uiteraard moet er een voorbehoud gemaakt worden dat het nog niet de cijfers van heel 2019 betreft. De goede cijfers kunnen in de communicatie al wel op een positieve manier worden ingezet.

3.4 Bronscheiding en scheidingspotentieel.

Om tot minder restafval te komen is het belangrijk om te kijken naar welke grondstoffen nog in het restafval zitten. Daarom wordt regelmatig een sorteeraanalyse gehouden. Hierbij wordt de inhoud van restafvalcontainers uit gesorteerd, zodat een beeld ontstaat hoeveel verschillende andere grondstoffen nog in het restafval voorkomen. Voor het maken van een sorteeraanalyse bestaat een landelijk protocol. De sorteeraanalyse voor de jaren 2013 tot 2019 geeft het volgende beeld:

Grafiek 3.4.1 Sorteeranalyse Westervoort. Bron gegevens CBS statline huishoudelijk afval 2013-2019

Duidelijk is dat de hoeveelheid GFT in het restafval het grootst is. Dit komt goed overeen met de eerdere inzamelgegevens van het gescheiden aangeboden afval. De hoeveelheid PMD in het restafval is niet zo groot qua gewicht maar wel qua volume. Waar goed scheiden van GFT (en etensresten) kan leiden tot een behoorlijke gewichtsbesparing van het restafval, zo kan goed scheiden van PMD zorgen voor volumebeperking van het restafval. Voor Westervoort ziet de inhoud van een gemiddelde restafval container er als volgt uit:

Figuur 3.4.2 Gemiddelde restafvalcontainer inwoner Westervoort

3.4.1 Scheidingspercentage huishoudelijk restafval

Ten slotte is het als gemeente wenselijk om uiteindelijk een scheidingpercentage van 100% te bereiken voor bronscheiding van het restafval. Bij de benchmark gemeente klasse D ligt dit percentage op 75%. Voor Westervoort geldt een percentage van 71,78%.

Tabel 3.4.3 Scheidingspercentage Huishoudelijk restafval

Scheidingspercentage huishoudelijk restafval	Westervoort 2018
Bronscheiding fijn huishoudelijk rest afval	68,%
Bronscheiding grof huishoudelijk afval	80%
Bronscheiding huishoudelijk afval totaal	72%

4. Samenvatting resultaten participatie

Als onderdeel van het inwonersparticipatietraject is onder de inwoners van Westervoort een enquête uitgezet. In september 2019 werden 4412 inwoners schriftelijk benaderd om online deel te nemen aan een enquête. Indien gewenst konden ook papieren enquêtes worden opgehaald bij het gemeentehuis. Het opstellen van de vragenlijst en het verwerken werd gedaan door een professioneel onderzoeksbureau. Door het uitzetten van de enquête aan een aselechte groep inwoners wordt een representatief beeld van de mening van de inwoners verkregen. Met 763 ingevulde enquêtes, is dit een representatieve uitslag. De steekproefgrootte voor een representatief onderzoek onder ca. 15.000 huishoudens is circa 495² respondenten. Voor een volledige verantwoording en volledige uitslag van de enquête verwijzen wij naar Bijlage 1 waar de gehele rapportage is opgenomen. In dit plan beperken we ons tot de relevante hoofdlijnen.

4.1 Tevredenheid afvalinzameling algemeen

Er heerst een algemene tevredenheid over de afvalinzameling in Westervoort. Twee derde van de inwoners (66%) is (zeer) tevreden over de afvalinzameling. Nog eens 22% antwoordt neutraal en slechts 12% laat zich negatief uit. De tevredenheid over de afvalinzameling neemt toe naarmate men ouder is. Met een score 4 uit 5 laat de groep gehuwd/samenwonend *zonder* thuiswonende kinderen zich het meest positief uit over de huidige manier van afvalinzameling. Tegenover een score van 3,4 uit de categorie alleenstaand met thuiswonende kinderen. De respondenten, wonend in een vrijstaande woning, beoordelen de huidige afvalinzameling met een 4 uit 5. Tegenover 3,6 onder respondenten wonend in een rijtjeshuis. De tevredenheid neemt voorzichtig toe met de grootte van de woning. Ondanks een overwegend positieve houding tegenover de huidige afvalinzameling bestaat er ook enige kritiek en vraag naar verbetering:

Verbeterpunten afvalscheiding Westervoort

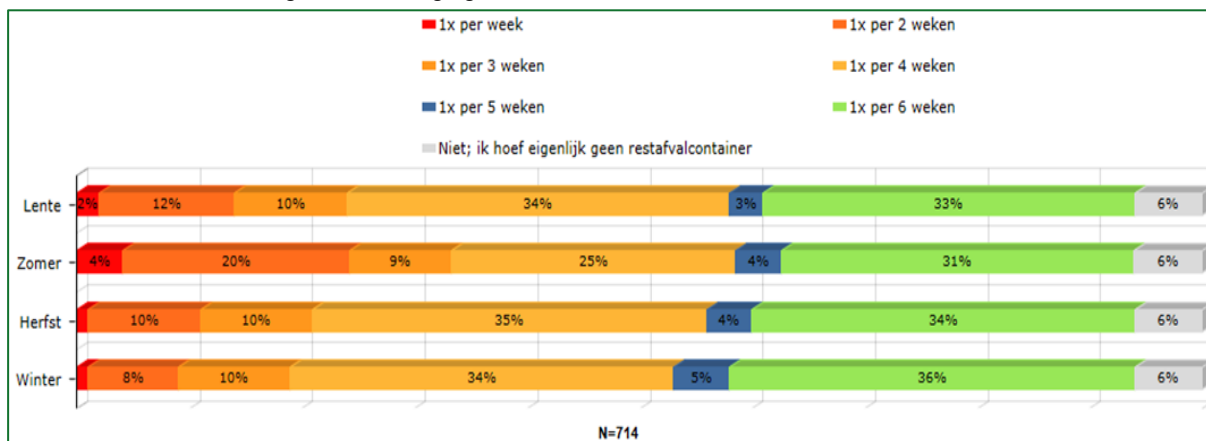
- ▶ Manier waarop plastic en papier wordt ingezameld. Sommige inwoners willen hier graag aparte containers voor.
- ▶ Verbeterpunten lagen voornamelijk bij de plastic zakken voor PMD-afval, inwoners ergeren zich hier regelmatig aan. Bij het bewaren gaat het stinken en wanneer ze langs de weg worden gezet, waaien de zakken bij harde wind over de weg. Ook komt het voor dat katten en/of andere dieren de zakken open maken, waardoor vuilnis op straat ligt.
- ▶ In de zomermaanden mogen de containers vaker worden geleegd i.v.m. geuroverlast.
- ▶ Afvalbrengstation in Arnhem: sommige inwoners vinden het niet juist dat het brengen van afval geld kost. Ook stoort het sommige inwoners uit Westervoort dat inwoners uit Arnhem er wel een aantal keer gratis terecht kunnen en zij niet. (dit omdat de financiering in Arnhem via de afvalstoffenheffing gaat).
- ▶ Een deel van de respondenten geeft aan dat de frequentie van het ophalen van containers in de zomer omhoog moet in verband met stankoverlast. GFT-afval zou in de zomer wekelijks kunnen worden opgehaald. Restafval kan volgens sommigen in deze periode dan naar eens per twee weken.
- ▶ Wat betreft het wegbrengen van grofvuil zouden inwoners het fijn vinden als dit de eerste paar keer per jaar gratis is. Ook het ophalen van grofvuil zou goedkoper of een paar keer per jaar gratis moeten zijn; vooral mensen zonder auto kunnen hun spullen zo eenvoudiger kwijt.
- ▶ De gemeente moet er verder volgens sommige inwoners beter op controleren dat vuilnis niet te vroeg (een dag eerder) bij de weg wordt gezet.
- ▶ Tot slot vraagt men aandacht voor de glasbakken en de kledingcontainers. Het is rondom de bakken vaak een rommeltje en de kledingcontainers zitten geregeld vol.

² Bij 495 respondenten is het betrouwbaarheidsniveau 95%.

4.1.1 Ledigingsfrequentie

De respondenten is gevraagd naar hun voorkeur voor het legen van de grijze containers. Op de vraag: *kunt u per seizoen aangeven hoe vaak u wilt dat de grijze container geleegd wordt?* antwoorden de respondenten als volgt:

Grafiek 4.1 Aantal gewenste ledigingen

De grijze container wordt op dit moment in Westervoort één keer per vier weken geleegd. Dit lijkt een juiste frequentie; gemiddeld opteert men namelijk ook voor eens in de vier weken. De gewenste gemiddelde frequentie is in de zomer 1 keer per 4,1 weken en in de winter 1 keer per 4,5 weken. Met name in de zomermaanden is er echter ook een significant grote groep inwoners dat de voorkeur uitspreekt voor een hogere frequentie (33%). Jongere inwoners opteren gemiddeld voor een hogere ophaalfrequentie dan oudere inwoners. Dit is ook het geval voor gezinnen met thuiswonende kinderen.

4.1.2 Afvalscheiding

Bijna de helft van de inwoners (46%) typeert zichzelf als een voorbeeldige afvalscheider. Nog eens 49% zegt het merendeel van het afval te scheiden. Slechts 4% scheidt een gedeelte van het afval en 1% geeft aan het afval (meestal) niet te scheiden. De categorie 65+ geeft met een lichte meerderheid aan een voorbeeldige afvalscheider te zijn, respondenten onder de 24 scoren hier met 39% response lager op. Wel geeft 61% van de respondenten onder de 24 aan het merendeel van hun afval te scheiden. De percentages afvalscheiding onder de type woonhuizen ligt respectievelijk 2% van elkaar vandaan, geen opmerkelijk verschil.

4.2 Hoofd afvalstromen

4.2.1 Keukenafval

De meest genoemde reden om keukenafval niet altijd te scheiden is vanwege de geuroverlast (49%). Nog eens een kwart (26%) zegt dat het meegaat in de restafvalcontainer als deze eerder wordt opgehaald. De GFT-bak wordt volgens 15% niet vaak genoeg geleegd, waardoor men er weleens voor kiest om keukenafval niet te scheiden. Tot slot geeft eveneens 15% aan dat ze het te veel moeite vinden. Bijna de helft van de inwoners (47%) is van mening, dat het wekelijks legen van de GFT-container in de zomer hen zou kunnen helpen om dit afval (nog) beter te scheiden. Ook het altijd wekelijks ophalen (17%) en een duidelijke scheidingswijzer (19%) kan volgens één op de vijf hulp bieden. Tot slot ziet 16% wel iets in een hulpmiddel, zoals een keukenemmertje, dat de gemeente verstrekt. Drie op de tien inwoners (31%) zeggen geen hulp nodig te hebben; zij scheiden hun GFT-afval al goed. Dit betekent dat er nog veel ruimte voor verbetering is bij het scheiden van tuin- en etensresten.

4.2.2 PMD

Wat betreft het PMD-afval geven twee op de vijf (42%) aan dat er niets hoeft te veranderen. Een bijna even grote groep (44%) opteert voor een andere mogelijkheid om PMD-afval in te leveren. Zo wil 27% graag een eigen

container en ziet 21% een verzamelcontainer wel zitten. Nog eens 13% wil extra brengvoorzieningen. Eén op de vijf inwoners (19%) heeft verder behoefte aan een duidelijke scheidingswijzer waarin staat wat wel en wat niet bij het PMD hoort. Daarnaast geeft 14% aan dat het wekelijks ophalen van de inzamelzakken hen zou helpen om PMD-afval beter te kunnen scheiden. Wat betreft de leeftijd wordt zichtbaar dat de helft van de respondenten in de categorie 25-40 aangeven een extra PMD container aan huis te wensen, de groep 45 t/m 64 reageert hierop met 23%. De groep 'gehuwd/samenwonen met kinderen' is de grootste voorstander van een extra PMD container aan huis.

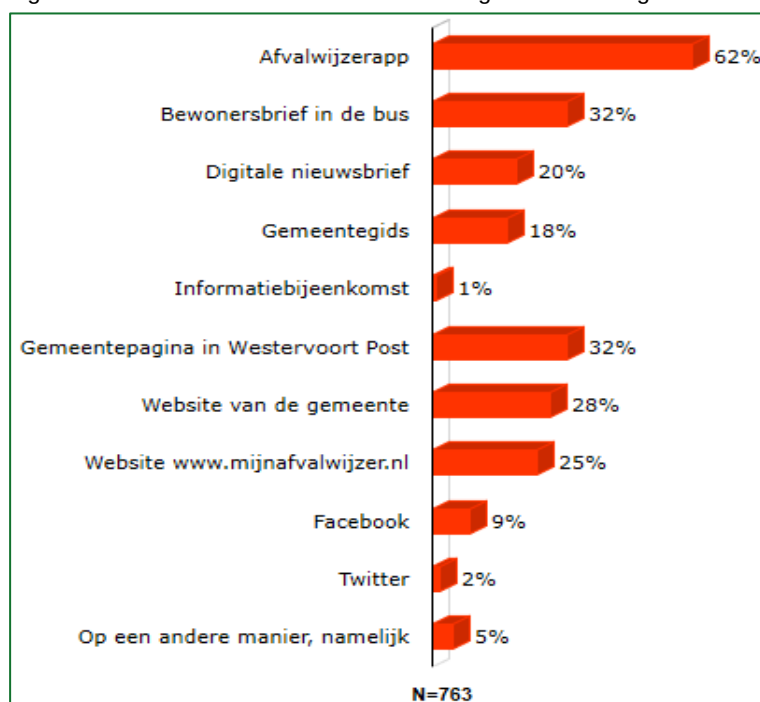
4.2.3 Oud Papier en Karton (OPK)

Bijna de helft (47%) van de inwoners zegt papier en karton al goed te scheiden; voor hen hoeft er dan ook niets te veranderen om hen te helpen om dit nog beter te kunnen scheiden. De respondenten geven wel aan meer mogelijkheden te wensen om papier sneller of op een andere manier kwijt te kunnen. Eén op de tien noemt vaker ophalen en drie op de tien wil graag een eigen container voor oud papier. Nog eens één op de vijf is (ook) voorstander van een verzamelcontainer in de wijk. 28% van de respondenten uit een rijtjeshuis geeft aan het papier beter te scheiden als ze het kwijt kunnen in een verzamelcontainer in de wijk, dit geldt voor 18% van de 2-onder-1 kap bewoners en maar 10% van de respondenten uit woningtype vrijstaand. 45% van - *alleenstaande en gehuwde/samenwonend met kinderen*- respondenten geeft aan het OPK beter te scheiden met een eigen rolcontainer bij de woning. Van de 2 categorieën zonder kinderen geeft ongeveer een kwart aan een eigen rolcontainer op eigen perceel te wensen. Net als bij PMD valt deze lijn door te trekken naar de categorie 25 t/m 45 jaar waar relatief meer ouders met thuiswonende kinderen onderdeel uitmaken. 52% van de respondenten binnen deze categorie wenst een eigen rolcontainer bij hun woning. De categorie 65+ ziet er enigszins anders uit. 'maar' 27% van de respondenten wenst hierbij een eigen rolcontainer.

4.3 Informatievoorziening

Er heerst over het algemeen redelijke tevredenheid over de informatievoorziening van de gemeente. Meer dan twee derde (68%) van de inwoners vindt de informatie begrijpelijk en 60% is het eens met de uitspraak dat de informatie eenvoudig te vinden is. Toch is duidelijk dat een derde van de bewoners niet goed bij de huidige informatievoorziening komt. Hier ligt nog een behoorlijke ruimte voor verbetering. Wel blijkt dat drie op de vijf (61%) van de respondenten vindt dat er voldoende informatie over afval en afvalscheiding beschikbaar is en iets meer dan de helft (54%) kan bevestigen dat de informatie op het juiste moment wordt aangeboden/gecommuniceerd. Dit betekent echter ook dat bijna de helft van de mensen zich hier niet in kan vinden, wat nog een behoorlijk percentage is en opnieuw ruimte biedt voor verbetering. Opvallend is dat minimaal één op de tien respondenten aangeeft de informatievoorziening niet te kunnen beoordelen. Inwoners onder de 45 jaar zijn kritischer over de informatievoorziening dan oudere inwoners. Sommige inwoners vinden het vervelend dat de informatie alleen digitaal beschikbaar is (met name 65+). Toch geven jongere respondenten aan ook baat te hebben bij een digitale nieuwsbrief zoals zichtbaar in onderstaande figuur. Hier worden de voorkeuren voor de gewenste informatievoorziening aangegeven:

Figuur 4.3 Gewenste informatievoorziening afvalscheiding onder inwoners Westervoort

4.4 Afvalbrengstation en Kringloop

Wat betreft de openingstijden en de manier waarop men geholpen wordt bij het Afvalbrengstation is men over het algemeen tevreden. Respectievelijk 64% en 59% beoordeelt deze aspecten met één van de groene smileys. De meeste kritiek is er op de kosten van het Afvalbrengstation; 45% laat zich hier uitgesproken negatief over uit. Inwoners vinden het raar dat zij moeten betalen voor het Afvalbrengstation terwijl inwoners van de gemeente Arnhem hier gratis gebruik van kunnen maken. Voor de Arnhemse bezoekers geldt een andere financiering, via de afvalstoffenheffing. Ook is er kritiek op de afstand; 22% is negatief. Vooral voor mensen zonder auto is Arnhem ver weg. Zij hebben behoefte aan een mogelijkheid binnen de gemeente Westervoort. Meer dan de helft (58%) van de inwoners heeft de afgelopen drie jaar weleens iets gekocht bij een kringloopwinkel zoals 2Switch. Nog eens 85% heeft de afgelopen drie jaar weleens iets naar een kringloopwinkel gebracht.

4.5 Inspiratiesessie/bewonersavond

Na de enquête is op 9 oktober 2019 een inspiratieavond gehouden met de inwoners van Westervoort. In een leegstaande winkel was in het kader van de Westervoortse doorpakweek door 2Switch een pop-up store gemaakt waarin de belangstellende bewoners zijn ontvangen. Het was een drukke bijeenkomst met ca. 35 bewoners. Het programma bestond uit een plenair deel, waarbij gesproken werd over het Nederlandse afvalbeleid en waarbij de resultaten van de enquête werden besproken. Daarnaast was er een interactief deel. Groepjes bewoners konden hun eigen afvalkalender maken en er waren gesprekken over keukenafval en PMD. Duidelijk werd dat de bezoekers vooral inwoners waren die al met afvalscheiding bezig waren. De reacties van de bezoekers waren zeer positief: "goed dat de gemeente dit doet".

4.6 Groen(e)Markt

Op 11 oktober vond ook in het kader van de dialoogweek Westervoort een Groen(e)Markt plaats. Deze was in de pop-up winkel van 2Switch ingericht. Inwoners werden uitgenodigd om naar binnen te gaan en een keukenbakje in ontvangst te nemen. Daarbij werd informatie gegeven over afval en afvalscheiding. De markt en de winkel waren zeer drukbezocht.

4.7 Klankbordgroep

Een aantal bewoners heeft bij de enquête en bij de inspiratiesessie aangegeven verder mee te willen denken over het afval- en grondstoffenbeleid. Op 21 oktober is een bijeenkomst geweest van deze klankbordgroep. Daarbij zijn de mogelijke interventies besproken. Daarbij is ook gebruik gemaakt van 'persona's', om een breder perspectief op de gevolgen van de interventies te kunnen krijgen. Een aantal deelnemers is inmiddels aangesloten bij de klankbordgroep Circulaire Economie.

4.8 Terugkoppeling inwoners

Het is belangrijk om inwoners op de hoogte te houden van ontwikkelingen en de besluitvorming. En ze zo te blijven betrekken bij het onderwerp en het doel. Momenten om een terugkoppeling te geven op het proces aan inwoners zijn:

- Voorafgaand aan de bespreking in de commissie.
- Na besluitvorming in de Raadsvergadering.
- Deelnemers aan de klankbordgroep kunnen we informeren over de voortgang.
- Natuurlijk is goede communicatie en informatie ook belangrijk bij de verdere uitwerking van het grondstoffenplan en het invoeren van eventuele maatregelen.

5. Communicatie

In augustus 2019 was de kick-off van de campagne Samen 1Nergie. Onder die vlag communiceren de gemeenten. Duiven en Westervoort over alles wat met het programma “Circulaire Economie” te maken heeft. Dit programma is erop gericht om de veranderingen die op ons afkomen op het gebied van energie, circulaire economie en klimaatadaptatie op te pakken. Afvalscheiding en recycling vormen een belangrijk onderdeel van dit programma. De strategie van Samen 1Nergie is bewustwording door positieve effecten de aandacht te geven. Het voornaamste doel van de communicatie is begrip en acceptatie te krijgen voor de maatregelen die genomen moeten worden om de VANG-doelstelling te bereiken. Het is belangrijk om inwoners in een vroeg stadium te betrekken. Communicatie is belangrijk bij alle opties die in dit plan genoemd worden. Niet alleen bij de opties, maar zeker in het algemeen. Vandaar dat communicatie naar inwoners als apart onderdeel wordt opgenomen in het overzicht van interventies. Daarnaast vinden ook inwoners communicatie en informatie vanuit de gemeente belangrijk. Dat is ook naar voren gekomen in de enquête en genoemd tijdens de meedenkavonden.

Circulaire Economie: *“Door de schaarste van grondstoffen moeten we anders nadenken hoe we met deze grondstoffen omgaan. Circulaire economie is gericht op het optimaal gebruik en hergebruik van grondstoffen in het hele proces van productie tot gebruik.”*

5.1 Circulaire economie en communicatie

Afgeleid van de uitgangspunten voor de ‘participatiestrategie programma Circulaire Economie’, zijn dit de vertrekpunten die we hieronder hebben geformuleerd. Deze geven een goede indruk van waar we naartoe willen en hoe we dat willen doen:

- Het (zelf)bewustzijn van inwoners versterken.
- Ze actiever, beter en concreter informeren/voorlichten en bewuster maken van hun eigen verantwoordelijkheid naast die van de overheid.
- Commitment krijgen en zorgen dat de gezamenlijke opgave uitgevoerd wordt.
- Informatieoverdracht: wat zijn de rollen en de taken van de gemeente? Wat betekent dit voor ons?
- Een positieve houding van inwoners ten opzichte van de doelstelling.
- Inwoners activeren in het maken van bewuste keuzes.
- Onzekerheid wegnemen.
- Verwachtingen managen.
- Open en helder communiceren.

Actiepunt:

Voor goede, frequente communicatie is budget en tijd nodig. Dit is een belangrijke voorwaarde. De gemeente Westervoort wil daarom structureel uren en budget gaan begroten voor communicatie over het thema afval, dit wordt tevens opgenomen in het afvalbeleidsplan.

INFORMATIEVOORZIENING

Inwoners zijn over het algemeen redelijk tevreden over de informatievoorziening, toch ligt er behoorlijke ruimte voor verbetering. Van de 749 respondenten gaf namelijk 30 tot 40% aan niet geheel tevreden te zijn over de informatievoorziening. Het is van groot belang te kijken welke veranderingen hier mogelijk zijn. Verbeteringen liggen bij begrijpelijkheid, vindbaarheid, de hoeveelheid info en timing.

Er heerst over het algemeen tevredenheid over de informatievoorziening van de gemeente:

- ☐ Meer dan twee derde (68%) van de inwoners vindt de informatie begrijpelijk.
- ☐ 60% is het eens met de uitspraak dat de informatie eenvoudig te vinden is. Dit geeft wel aan dat hier nog veel ruimte ligt voor verbetering.
- ☐ Eveneens drie op de vijf (61%) vindt dat er voldoende informatie over afval en afvalscheiding beschikbaar is.
- ☐ Iets meer dan de helft (54%) kan bevestigen dat de informatie op het juiste moment wordt aangeboden. Hier kunnen we opnieuw kritisch naar kijken, want dat betekent dat de helft minder tevreden is.

Wel is belangrijk om te noemen dat je niet iedereen kan bereiken met communicatie. Ook wordt meegenomen dat niet iedereen de wil heeft om afval daadwerkelijk (goed) te scheiden. Deze personen zijn lastig te beïnvloeden en krijg je hoogstwaarschijnlijk niet zover om mee te werken aan het behalen van de doelstelling om tot minder restafval te komen. En afval beter te scheiden i.v.m. recycling. Om menselijk gedrag te veranderen moet eerst het gedrag geanalyseerd worden om het te kunnen begrijpen: weten waarom doelgroepen een bepaalde houding vertonen of iets als een probleem zien. Een gebrek aan kennis (doelgedrag, informatie over goed afval scheiden) zorgt er mogelijk voor dat zij iets niet als een probleem zien. Bijvoorbeeld: wanneer mensen niet weten wat er precies bij het PMD hoort, zullen ze er ook verkeerde dingen in gooien. Ze weten niet dat ze het fout doen en zien daardoor het probleem niet. Mensen laten zich sterk sturen door wat anderen doen. Als je ziet dat andere mensen afval netjes in de prullenbak gooien dan volgen de meeste mensen dit gedrag. We realiseren ons dat iedereen iets met het thema heeft, in meer of mindere mate. "Afval is emotie" en iedereen vindt er iets van.

DE BASIS OP ORDE

Los van welke interventies gekozen gaan worden, gaat de gemeente inzetten op acties om de basis goed op orde te krijgen:

- ▶ Goed herkenbare containers → eenduidigheid
- ▶ Goed herkenbare (grondstof)fractie aanduiding
- ▶ Per huishouden heldere informatie over inzameldata
- ▶ Duidelijke informatie over de scheidingsregels
- ▶ Regelmatig relevante afvalscheidingsinformatie geven (via verschillende kanalen)

Ook uit andere enquêtes over afvalscheiding in het land blijkt dat afvalscheidingsregels voor veel inwoners onlogisch en onduidelijk zijn. Uitleg en toelichting geven op de afvalscheidingsregels is dus (blijvend) noodzakelijk. Dit wordt tevens landelijk opgepakt. Belangrijk is om de juiste informatie op het juiste moment bij de inwoners onder de aandacht te brengen. Informatie moet makkelijk toegankelijk en goed vindbaar zijn. Goede informatie zien inwoners als een belangrijke service. Het is ook een belangrijke stimulans om mee te doen met het bereiken van een betere afvalscheiding.

5.2 Verder op de to-do lijst

Enkele uitgangspunten die we mee gaan nemen bij de uitwerking van concrete communicatie-acties:

- ▶ Belicht alle afvalstromen; dus communiceer niet alleen over de deelstromen die zorgen voor een mogelijke daling van het restafval (naar dat laatste gaat overigens wel de prioriteit uit aangezien daar de meeste winst valt te behalen.)
- ▶ Er wordt, waar mogelijk, gebruik gemaakt van landelijke, bestaande campagnes. Denk aan: glas inzamelen of acties die gaan over de inzameling van elektrische apparaten (Wecycle). Of gebruik landelijke acties als kapstok om zelf informatie te verspreiden.
- ▶ Acties inzetten (mede afhankelijk van budget). Zo is een bekende landelijk actie 100-100-100. Een uitdaging waarbij 100 gezinnen gedurende 100 dagen 100% afvalvrij proberen te zijn. Er is een platform

voor deelnemers en belangstellenden met informatie-uitwisseling. Ook voor de publiciteit is het een aantrekkelijke manier om aandacht te vragen voor afvalpreventie en afvalscheiding.

- ▶ De initiatieven die er al zijn worden geïnventariseerd en in de schijnwerpers gezet.: 2Switch, het Repaircafé.
- ▶ Inzetten op de digitale Afvalwijzer (app en website).
 - Goed kijken hoe dit kanaal nog beter kan worden benut.
 - Hoe kan het aantal gebruikers stijgen.
- ▶ Structurele inzet van een afvalcoach is essentieel (op vaste basis, met een duidelijk takenpakket). De communicatie over afval wordt (zo blijkt uit ervaringen in Nederland) soms als afstandelijk ervaren. Er mist een gewone mens-tot-mens toelichting op: wat zijn de scheidingsregels, wat mag waarbij, wat gebeurt er met het (gescheiden) afval. Er wordt ook goed gekeken naar de zichtbaarheid (en op welke momenten dat slim is om te doen).
- ▶ Inspireren en aanspreken door goede voorbeelden of ervaringen van anderen te laten zien. Er wordt hieraan een gezicht gegeven (inwoner aan het woord) en gebruik gemaakt van de pay-off: Marjolein doet mee voor duurzaam/ik doe mee voor duurzaam.
- ▶ Procesinformatie geven: hoe is dit plan tot stand gekomen. Om zo inwoners proberen te betrekken en mee te nemen in deze ontwikkeling. In de fase voorafgaand aan dit plan is er ingezet op participatie van de bewoners door het uitzetten van een enquête, het organiseren van een meedenkavond, een Groen(e) Markt en een bijeenkomst van een klankbordgroep. Dit leverde overigens veel informatie op over de beleving van onze inwoners. Waar ze knelpunten zien. Wat ze goed vinden.
- ▶ Laten zien (het liefst met beeldmateriaal) wat er gebeurt met de ingezamelde afvalstroom (sortering en verwerking). Dat maakt ook goed duidelijk waarom afval scheiden (wel) nuttig is. En dat iedereen hier een steentje aan kan bijdragen.
- ▶ Aansluiten bij gevoel, beleving van inwoners. De boodschap en toon zijn positief en stimulerend. "We doen het al erg goed, maar het kan nog beter ". Bij veranderingen die worden doorgevoerd leggen we het uit en erkennen we het gevoel: "Dat zal best even wennen zijn".

Dit wordt nog verder uitgewerkt tot concrete communicatie-acties. Samengevoegd ontstaat dan een middelenmatrix (met **wie** wordt er **hoe** en **wanneer** gecommuniceerd).

5.3 Kernboodschap(pen)

Het is belangrijk om in de communicatie een goede kernboodschap te formuleren, die aansluit bij de doelgroep (ook in toon en taalgebruik). De elementen van de kernboodschap(pen):

- ▶ De gemeente wil samen met inwoners proberen de hoeveelheid restafval terug te dringen (de gemeente wil streven naar de VANG-doelstelling). Daarom gaan we veranderingen doorvoeren.
- ▶ Afval bestaat niet, afval is grondstof. De meeste producten en materialen die u weggooit, zijn goed opnieuw te gebruiken. Dit zijn waardevolle grondstoffen voor nieuwe producten.

- ▶ Best gek dat we grondstoffen soms zomaar weggooien! Want eigenlijk is afval scheiden heel normaal. En het hoeft niet ingewikkeld te zijn.
- ▶ Als u de afvalstromen goed scheidt, dan houdt u nog maar een klein beetje restafval over. De restafvalcontainer hoeft u dan minder vaak te laten legen. Dat is ook nog eens gunstig voor de aanslag die u moet betalen voor de afvalstoffenheffing (hoe minder vaak de restafvalcontainer geleegd hoeft te worden, hoe minder u hoeft te betalen).
- ▶ Het is van belang te realiseren dat iedereen zelf een bijdrage kan leveren

5.4 Het gewenste resultaat

Inwoners:

- ▶ Weten waarom de veranderingen worden ingevoerd.
- ▶ Weten wat die veranderingen zijn.
- ▶ Weten waarom het belangrijk is dat ze minder restafval produceren.
- ▶ Krijgen van de gemeente goed bruikbare informatie over afval scheiden en inzamelen.
- ▶ Scheiden afval beter en belangrijk: letten beter op wat ze aanschaffen, kiezen voor minder verpakkingsmateriaal. En letten op verspilling.
- ▶ Dat leidt dus tot een daling van het aantal kilo's restafval.
- ▶ Bij een blijvende afname resulteert dat in een circulaire economie! Oftewel het hergebruiken van grondstoffen.

5.5 Resultaten communicatie

In het bovenstaande deel zijn de doelen van communicatie helder omschreven. Het is moeilijk om in cijfers uit te drukken wat het milieuresultaat van de communicatie-inspanning is. Zeker ook omdat doorgaans de communicatie in combinatie (en in dienst) van specifieke interventies wordt ingezet. De hierboven beschreven communicatie-opzet richt zich op daadwerkelijke gedragsverandering. Omdat de communicatie ook in de beheerperiode plaats zal vinden kan er in de loop van de tijd bijgestuurd worden. Op basis van behaalde resultaten kunnen daar waar nodig aanpassingen worden aangebracht. Voor een meerjarig communicatieplan plus uitvoering wordt doorgaans uit ervaring bij andere gemeenten tussen de € 3 en € 5 per huishouden/per jaar gerekend (inclusief uitvoering). In Westervoort zou dit neerkomen op tussen de € 21.000 en € 35.000 per jaar. Het effect van een goede communicatie-campagne kan **ingeschat** worden op een vermindering van restafval van 10 kg per persoon, zie de tabel hieronder:

Tabel 5.5 Kosten & opbrengsten communicatieplan

Kosten & opbrengsten meerjarig communicatieplan + uitvoering		
Kosten, excl. btw	€ /jaar	€/huishouden/jaar
Jaarlijkse kosten (Communicatiecampagne)	€ 33.430	€ 5
<i>Vermeden verwerkingskosten restafval</i>	<i>-€18.760</i>	<i>-€ 2.80</i>
Totale kosten	€14.670	€2,20
Milieu	ton/jaar	kg/inw/jaar
Verwachte afname restafval	-140	-10
Verwacht totaal scheidingspercentage	76%	

6. Focus op grondstoffen- interventiemogelijkheden

Uit de sorteeranalyses blijkt dat in het restafval voornamelijk een drietal grondstofstromen zitten, te weten PMD, OPK (Oud Papier en Karton) en GFT. Het makkelijker scheiden van deze grondstofstromen heeft daarom nadruk in de scenario's. Wel is het van belang meerdere opties in beeld te brengen voordat de juiste keuze voor Westervoort gemaakt kan worden. In de scenario's wordt momenteel voornamelijk uitgegaan van de 'service prikkel'. Deze prikkel bestaat aan de ene kant aan het geven van minder service op restafval en anderzijds het vergroten van de service op grondstoffen. De enquête, de verdiepingssessies en het gesprek met de klankbordgroep hebben naar voren gebracht welke interventies wenselijk en acceptabel zijn.

6.1 Instrumentele communicatie

Bij elke interventie die zal worden uitgevoerd dient hierover gecommuniceerd te worden naar de inwoners toe. Derhalve geldt voor alle interventies afzonderlijk een eenmalige kostenpost van € 2,-/huishouden, wat neerkomt op € 13.372,-. Indien er voor meerdere interventies of een combinatie hiervan wordt gekozen geldt nog steeds het bedrag van € 2,-/huishouden.

Projectbegeleiding

Indien er wordt gekozen voor het ophalen van papier (OPK) middels minicontainers is er externe projectbegeleiding nodig. De kosten hiervoor worden geraamd op 0,2 FTE en komen neer op € 17.000,- oftewel € 2,54/huishouden.

Indien er wordt gekozen voor omgekeerd inzamelen is meer projectbegeleiding noodzakelijk. Hiervoor wordt rekening gehouden met 0,5 FTE van € 42.500,-/jaar oftewel € 6,36/huishouden.

6.2 Verlagen van service op restafval

Om de hoeveelheid restafval te verminderen is het verlagen van de service op restafval meestal zeer effectief. Het verlagen van de service op restafval bestaat doorgaans uit het verlagen van het volume van de minicontainer (van 240 naar 140 liter) en/of het verlagen van de inzamelfrequentie. Beide opties worden hieronder uitgelicht.

6.2.1 Verlagen inzamelfrequentie

De inzamelfrequentie is in Westervoort op dit moment eenmaal per 4 weken. Dit is, kijkend naar andere Nederlandse gemeenten, al een lage frequentie. Uit de gegevens blijkt dat de restafvalcontainer gemiddeld slechts achtmaal per jaar wordt aangeboden. Theoretisch gesproken is een verlaging van de inzamelfrequentie naar 1 maal per 6 weken dus mogelijk. Echter zal met name stankoverlast een groot bezwaarpunt worden. Dit geldt met name voor mensen met kleine kinderen (luiers) of mensen die gebruik maken van incontinentiemateriaal. Bovendien heeft het missen van een inzamelronde (bijvoorbeeld door vakantie) tot gevolg dat er zeer lange tijd tussen de ledigingen zit. Uit de enquête blijkt dat de door de inwoners gewenste frequentie zeer dicht in de buurt ligt van de eenmaal per vier weken.

“De grijze container wordt op dit moment in Westervoort één keer per vier weken geleegd: “gemiddeld opteert men ook voor eens in de vier weken, dus het is niet aanvaardbaar om dat aantal te verlagen”

Beslispunt

De inzamelfrequentie voor de restafvalcontainer 1 maal in de 4 weken houden

6.2.2 Verkleinen volume

Een andere mogelijkheid tot het verlagen van de service op restafval is het verkleinen van het volume van de minicontainer. Hierbij kan ervoor worden gekozen om inwoners te verplichten een 140 liter container te gebruiken

(tenzij een 240 liter container noodzakelijk is, bv medische noodzaak). Het kan ook vrijwillig, door als gemeente actiever te sturen op het gebruik van een kleinere container. Bijvoorbeeld door het verschil in tarief tussen een grote en kleinere container te vergroten. Of door bij elke reparatie etc. een kleinere container aan te bieden, in de communicatie de voordelen te benadrukken (minder ruimte kwijt). Ook kan het wisselen van een grote naar een kleinere container gratis worden gemaakt. Bij de overgang naar een inzamelfrequentie eenmaal per vier weken hebben veel inwoners van Westervoort voor een 240 liter container gekozen. De 240 liter containers zijn dus nog relatief nieuw waardoor het kapitaalvernietiging zou zijn om deze nu dwingend te vervangen. Er wordt derhalve voorgesteld om de vrijwillige manieren om voor een kleinere container te kiezen te gebruiken.

Beslispunt

Verkleinen volume is voor nu geen optie. Wel zal er waar mogelijk actiever worden gestuurd op het gebruik van een 140 liter restafvalcontainer.

6.3 Omgekeerd inzamelen

Een veel gebruikte manier om de service op restafval te verlagen is het 'omgekeerd inzamelen'. Daarbij moeten inwoners het restafval naar een ondergrondse container wegbrengen en worden de grondstoffen aan huis opgehaald. Belangrijk is om te vermelden dat de investeringen voor ondergrondse restafval containers behoorlijk hoog zijn (ca. € 7.000 per container, ca. 1 container per 90 aansluitingen). De aanschafkosten bestaan uit

- Per stuk. € 5000 voor levering en €1500 voor de plaatsing. Ca. +10% voor ondergrondse container met 2 verschillende grootte inwerpopeningen. Verder moet men rekening houden met:
- Locatieplan
- Software t.b.v. gegevensbeheer content managementsysteem CMS

De jaarlijkse kosten/opbrengsten bestaan uit:

- Vervallen inzamelkosten huidige systematiek
- Inzameling ondergrondse containers
- Verwachte afname restafval verwerkingskosten
- Toename verwerking GFT
- Onderhoud

Met name het maken van een locatieplan (met locatie onderzoek) zal veel tijd vergen. In bestaande bebouwing is het moeilijk geschikte locaties te vinden door, onder andere, de aanwezigheid van kabels en leidingen.

Meer dan 90 aansluitingen per container kan. Er is geen wettelijk maximale loopafstand meer. Belangrijk is een logische plaatsing. Veel gemeenten stellen voor zichzelf wel een maximum loopafstand van ca. 250 meter. Voor het berekenen van het exacte aantal ondergrondse containers zal een plaatsingsplan gemaakt moeten worden. Om een goed plaatsingsplan te maken is tijd nodig. Denk hierbij aan minimaal een jaar. Omgekeerd inzamelen heeft, naast verlagen van service op restafval, ook als kenmerk het verbeteren van de service op grondstoffen. Door de frequentie van inzameling van PMD en GFT te verhogen wordt hier al een begin mee gemaakt. Voorstel is daarom, ook na evaluatie van de huidige interventies de mogelijkheid van omgekeerd inzamelen (het verlagen van de service op restafval) verder te onderzoeken.

De vraag is of bewoners van Westervoort het gebruik van een ondergrondse container voor restafval zullen ervaren als een service verlaging. Een ondergrondse container is immers 24 uur per dag 7 dagen per week beschikbaar, tegenover een minicontainer die maar 1 maal per 4 weken geleegd wordt.

Tabel 6.3 Samenvatting meerkosten omgekeerd inzamelen

Samenvatting omgekeerd inzamelen		
Kosten, excl. btw	€/jaar	€/huishouden/jaar
Aanschaf en plaatsing containers, aanschaf en verspreiding toegangspassen etc.	€ 67.906,-	€ 10,16
Toename inzamelkosten restafval	€ 21.597,-	€ 3,23
Toename verwerkingskosten GFT	€ 10.993,-	€ 1,64
<i>Vermeden verwerkingskosten restafval</i>	€ -40.272,-	€ -6,02
<i>Onderhoud en onvoorzien</i>	€ 31.747,-	€ 4,75
Totaal jaarlijkse kosten/opbrengst	€ 91.971,-	€ 13,76
Milieu	ton/jaar	kg/inw/jaar
Verwachte afname restafval	-301	-20
Verwacht totaal scheidingspercentage	79%	

Daarnaast bedragen de eenmalige kosten voor communicatie en projectbegeleiding in totaal € 55.872,-.

Beslispunt

Omgekeerd inzamelen eventueel in een volgende fase verder te onderzoeken.

VERHOGEN SERVICE OP GRONDSTOFFEN

Tegenover het verlagen van de service op restafval staat het verhogen van de service op grondstoffen. Uit de sorteeranalyse blijkt dat de meest kansrijke grondstofstromen zijn: PMD, GFT en OPK (Oud Papier en karton). Mogelijke interventies worden in dit deelhoofdstuk uitgewerkt:

6.4 Verhogen service op PMD

In Westervoort wordt voor de inzameling van PMD gebruik gemaakt van Plastic Hero zakken. Uit onderzoek blijkt dat dit de schoonste grondstofstroom oplevert. Veel schoner dan bijvoorbeeld inzameling met mini- of ondergrondse containers. In Westervoort is de kwaliteit van het PMD dan ook uitstekend, er is nog nooit afkeur van een lading PMD geweest. De komende jaren zal landelijk juist veel aandacht gegeven worden aan de kwaliteit van de in te zamelen grondstoffen. Het is dus logisch in Westervoort te blijven kiezen voor de inzamelmethode die de hoogste kwaliteit grondstoffen meebrengt. Nadeel van inzameling met zakken is het ontstaan van zwerfafval door verwaaiende zakken. In Westervoort wordt op sommige plaatsen gebruik gemaakt van 'hangers' aan lantaarnpalen. Deze zorgen voor minder verwaaiende zakken. Nadeel hiervan is dat de zakken al (ruim) voor de inzameldag worden opgehangen.

Om de service op PMD te verhogen kan de inzamelfrequentie verhoogd worden naar wekelijks. Voordeel voor inwoners is veel minder volume in huis en veel minder stankoverlast. In de bewoners enquête is ook aangegeven dat de inwoners hinder van stank ondervinden bij het opslaan van de PMD. Ook neemt het PMD in huis veel ruimte in. Door wekelijks in te zamelen kan aan deze bezwaren tegemoet gekomen worden.

- ▶ Belangrijk 1: Zie de aanvullende nascheiding van PMD uit het restafval door Attero. Duidelijk moet zijn dat het uitsluitend een aanvullende nascheiding betreft waarbij bronscheiding door de inwoners van belang blijft.
- ▶ Belangrijk 2: Er is nog geen duidelijkheid over de bekostiging van de PMD inzameling door de producenten na 2022. Hierover lopen de onderhandelingen tussen producenten (Nedvang), Gemeenten (VNG) en Rijk nog steeds. Er zijn hierover afspraken gemaakt door de partijen die nader uitgewerkt moeten worden.
- ▶ Belangrijk 3: Een groot nadeel van het gebruik van een PMD container aan huis is de vervuiling. Inzameling met plastic zakken geeft de schoonste stroom.

Het wekelijks inzamelen van PMD geeft een verhoging van de inzaamelkosten. In de scenarioberekening zijn de volgende kosten- en baten posten meegenomen:

- ▶ Restafval: vermeden verwerkingskosten, incl. verbrandingsbelasting
- ▶ Toename inzaamelkosten PMD
- ▶ Toename opbrengst PMD
- ▶ Nieuwe bruto vergoeding PMD/ton

Een samenvatting van de interventieberekening is terug te vinden in tabel 6.4. De meerkosten van wekelijkse inzameling zullen liggen op € 4,87 per huishouden.

Tabel 6.4 Samenvatting meerkosten wekelijks inzamelen PMD

Interventiekosten- en opbrengsten PMD inzameling wekelijks	€ /jaar	€/huishouden/jaar
Kosten, excl. btw	€ /jaar	€/huishouden/jaar
Toename opbrengst PMD	-€ 13.727,-	-€ 2,05
Toename inzaamelkosten	€ 53.287,-	€ 7,97
<i>Vermeden verwerkingskosten restafval</i>	€ -7.027,-	€ -1,05
Totaal jaarlijkse kosten interventie	€ 32.532,-	€ 4,87
Milieu	ton/jaar	kg/inw/jaar
Verwachte afname restafval	-53	-4
Verwacht totaal scheidingspercentage	73%	

Daarnaast bedragen de eenmalige kosten voor communicatie € 13.372,-.

Beslispunt

Uitvoeren wekelijks inzamelen PMD als proef gedurende 1 jaar

6.5 Verhoging van de service op OPK (Oud Papier en Karton)

OPK is van oudsher een goed gescheiden grondstoffenfractie. Inzameling van OPK is een inkomstenbron voor verenigingen in de gemeente Westervoort. Hierin verandering aanbrengen stuit doorgaans op publieke weerstand. Een steeds groter wordend probleem bij het inzamelen van Oud Papier en Karton zijn de lage prijzen. De voetbalclub zamelt nu veel tonnen papier in een openbare container op de parkeerplaats, door de dalende

prijzen heeft de club een gesprek gehad met de wethouder over de toekomst hiervan. Dit kan invloed hebben op de inzameling en de wensen van de inwoners, nu kunnen ze immers makkelijk hun papier wegbrengen.

6.5.1 Verbeteren inzameling OPK door gebruik inzamelmiddelen.

Normaliter geeft het gebruik van een (blauwe) minicontainer een verbetering van de resultaten van de OPK-inzameling. Inwoners vinden het doorgaans een prettig bewaarmiddel waardoor er thuis beter gescheiden wordt. Bovendien is het beter tegen zwerfafval (verwaaiing van papier). Ook de kwaliteit van het papier is beter doordat het droog blijft. Daarom geven veel gemeenten de voorkeur aan inzameling met minicontainers. Voor de beladers is inzameling met containers uit het oogpunt van arbeidsomstandigheden veel beter. Een extra minicontainer bij het huis is echter niet bij alle inwoners populair. In de enquête gaf 31% van de inwoners aan papier beter te gaan scheiden als er een minicontainer aan huis zou zijn. Een minicontainer aan huis is een relatief dure optie. Overigens kunnen de vrijwilligers nog steeds worden ingezet bij de inzameling van OPK indien er wordt overgegaan tot inzameling middels minicontainers. In de onderstaande tabel treft u de eenmalige investeringskosten van deze interventie:

- Aanschaf minicontainers
- Uitzetten minicontainers
- Onvoorziene kosten, 5% op investeringen

Tevens vindt u in de tabel de jaarlijkse kosten:

- Toename inzamelkosten
- Restant saldo OPK na uitkering subsidie aan verenigingen (let op saldo kan negatief zijn)
- Onderhoud container, 5% op investering

Daarnaast wordt op basis van ervaring een modelmatige inschatting gemaakt van de toename van de hoeveelheid ingezameld papier en daarmee samenhangend de afname van de hoeveelheid restafval. Tot slot treft u het afvalscheidingspercentage van 73% gescheiden aangeboden afval wat door deze interventie bereikt wordt.

Tabel 6.5 Samenvatting meerkosten minicontainer OPK

Samenvatting gebruik minicontainers OPK		
Kosten, excl. Btw	€ /jaar	€/huishouden/jaar
Investeringskosten (aanschaf & uitzetten minicontainers), onvoorzien	€ 19.401,-	€ 2,90
Jaarlijkse kosten (inzamelkosten, restant OPK na uitkering subsidie & onderhoud)	€ 23.028,-	€ 3,44
<i>Vermeden verwerkingskosten restafval</i>	€ -7.531,-	€ -1,13
Totaal jaarlijkse kosten/opbrengsten	€ 34.898,94	€ 5,22
Milieu	ton/jaar	kg/inw/jaar
Verwachte afname restafval	-56	-4
Verwacht totaal scheidingspercentage	73%	

Daarnaast bedragen de eenmalige kosten voor communicatie en projectbegeleiding € 30.372,-.

Zoals eerder besproken geeft maar ca. 30% van respondenten aan een papiercontainer te wensen. Daarbij zijn de hoge kosten en de heersende onzekerheid op de papiermarkt redenen om niet te kiezen voor de inzet van minicontainers voor de OPK-inzameling. Tevens zorgt de huidige tariefdaling er momenteel voor dat de gemeente Westervoort extra kosten heeft voor de inzameling van het papier.

Beslispunten

Niet te kiezen voor inzameling van Oud Papier en Karton met minicontainers

In 2020 te onderzoeken of de huidige manier van OPK-inzameling en bekostiging daarvan op termijn houdbaar is.

ONDERGRONDSE VERZAMELCONTAINERS

De OPK-inzameling kan ook gestimuleerd worden door het plaatsen van (ondergrondse) verzamelcontainers. Voor de hand liggende locaties zijn bij winkelcentra en bij andere verzamelcontainers (glas). Voordeel voor inwoners is dat ze op elke gewenst moment van het OPK afkunnen. Ongeveer 20% van de inwoners gaf in de enquête aan graag een verzamelcontainer te willen. Voordeel is tevens dat het de inzameling door verenigingen niet in de weg hoeft te zitten, alhoewel het de inkomsten voor de verenigingen wel nadelig kan beïnvloeden. Ondergrondse verzamelcontainers zijn relatief duur en indien er maar een klein aantal staan is het logistiek ongunstig en daarom vooralsnog niet te adviseren.

6.6 Verhoging service op GFT

Met name de GFT fractie in het restafval is nog aanzienlijk. Uit de sorteeraanlyse blijkt dat in het restafval nog ca. 38 kilo GFT per persoon per jaar zit. Op basis van de sorteeraanlyse blijkt dat van de 38 kilo GFT in het restafval 29 kilo keukenafval is. Om deze etensresten uit het restafval te krijgen is een gedrag veranderende inzet nodig. Belangrijk is dat hier meegedacht wordt in de keukenroutine van de inwoners.

Inwoners geven in de enquête en tijdens de verdiepingssessie twee belangrijke obstakels om etensresten niet bij het GFT te gooien zijn:

- ▶ Niet weten dat het mag
- ▶ Stank

Het argument stank kán worden weggenomen door de GFT container (zeer) frequent te laten legen. Veel gemeenten zijn inmiddels overgegaan op wekelijkse lediging van de GFT container. Soms is de wekelijkse lediging het jaar rond, veel vaker wordt gekozen voor een wekelijkse lediging in de warme periode. (Bijvoorbeeld april tot oktober, inclusief de snoeiperiodes). Het wekelijks inzamelen van GFT is een dure maatregel. Er is ook geen eenduidigheid over het resultaat als het gaat om de extra ingezamelde kilo's GFT. Wel is duidelijk dat inwoners het, vanwege het verminderen van de stank als een prettige maatregel ervaren, wat het scheiden hoogstwaarschijnlijk zal bevorderen.

De frequentieverhoging GFT kan daarom in eerste instantie als een proef worden uitgevoerd. Het is dan wel van belang om de proef goed in te richten. Denk daarbij naast het meten van de kilo's GFT en een sorteeraanlyse van het restafval ook aan een belevingsonderzoek. Zo kunnen de harde gegevens van kosten en milieuresultaat gewogen worden met de tevredenheid van inwoners. Van belang is dat de maatregelen om GFT inzameling te verbeteren in samenhang worden genomen. Dus zowel gedragsverandering door communicatie, maar ook door bijvoorbeeld keukenbakjes aan te bieden. Keuken-oplossingen zijn een essentieel onderdeel om de huidige routine (etensresten in de vuilnisbak) om te zetten naar etensresten in de keukenbak en daarna naar de GFT container. In Westervoort zijn in 2019 bij de hoogbouw in totaal zo'n 500 keukenbakjes uitgezet. Vanaf 2020 kunnen alle inwoners een keukenbakje ophalen. We zien dat meer inwoners in de hoogbouw hun GFT en etensresten zijn gaan scheiden.

In de onderstaande tabel zijn de investeringskosten (in dit geval communicatiekosten) omgerekend naar jaarlasten en omgerekend naar jaarlasten per huishouden. De jaarlijkse kosten bestaan uit onderstaande exploitatiekosten:

- Toename inzamelkosten per huishouden

- Toename verwerkingskosten per tonnage GFT

Daarnaast wordt, op basis van ervaring, een modelmatige inschatting gemaakt van de toename van de hoeveelheid ingezameld GFT en daarmee samenhangend de afname van de hoeveelheid restafval. De opbrengsten die hieruit volgen zijn de opbrengsten uit vermeden verbrandingskosten. Tot slot treft u het afvalscheidingspercentage wat door deze interventie bereikt wordt aan. 75% van het gehele GFT-afval per inwoner zou na deze interventie gescheiden worden aangeboden. De totale kosten van de interventie zijn **€ 6,52 per huishouden**.

Tabel 6.6 Samenvatting meerkosten Extra zomer inzameling GFT

Samenvatting Extra zomer inzameling GFT		
Kosten, excl. Btw	€ /jaar	€/huishouden/jaar
Jaarlijkse kosten (toename inzamelkosten & verwerkingskosten)	€ 74.622,-	€ 11,17
<i>Vermeden verwerkingskosten restafval, incl. verbrandingsbelasting</i>	€-31.057,-	€-4,65
Totaal kosten/opbrengst	€ 43.565,-	€ 6,52
Milieu	ton/jaar	kg/inw/jaar
Verwachte afname restafval	-232	-15
Verwacht totaal scheidingspercentage	75%	

Daarnaast bedragen de eenmalige kosten voor communicatie bij invoering in totaal €13,372,- .

Ondanks dat Westervoort goed presteert met de hoeveelheid restafval per inwoners, valt op te maken dat er nog veel GFT aanwezig is in het aangeboden restafval. Met het in acht nemen van de kosten, opbrengsten en uitvoermogelijkheden wordt door de gemeente gekozen voor het uitvoeren van deze proef.

Beslispunt

Een proef te gaan houden met het wekelijks inzamelen van GFT in de periode april tot en met oktober.

6.7 Nascheiding

Vanaf 1 januari 2020 zal Attero het fijn en grof huishoudelijk restafval van Westervoort gaan verwerken. Daarbij zal ook nascheiding van PMD worden toegepast. Dit betreft nascheiding als **aanvulling** op bronscheiding. Het gaat dus uitsluitend om het PMD dat nog in het restafval zit na bronscheiding door de inwoners aan huis. Daarnaast wordt uit het restafval nog een Organische Natte Fractie (ONF) gehaald. Deze ONF bestaat voornamelijk uit etensresten. Deze ONF kan wel worden vergist, maar mag niet worden gecomposteerd. Het droge digestaat gaat met het restafval de oven in. Het resterend materiaal wordt met energierecuperatie hoogwaardig verbrand.

Een aantal dingen zijn van belang om hierop te merken:

- Bronscheiding is en blijft de basis, voor zowel de kwaliteit als het rendement. En blijft ook in de toekomst van groot belang. Deze verwerkingswijze van Attero geeft aanvullend daarop een impuls aan hergebruik en verlaagt de hoeveelheid te verbranden materiaal. Ook geeft deze techniek aanvullend hierop een positieve bijdrage aan het milieu.

- ▶ Er is nog geen inzicht hoeveel PMD er nog nagescheiden gaat worden. Het is nog vrij onzeker, maar dit percentage zal ongeveer rond de 4% liggen.
- ▶ Er is dus ook nog niet duidelijk wat de gevolgen voor de scheidingsresultaten en doelstellingen zullen zijn.
- ▶ Er is nog geen overzicht hoeveel ONF wordt nagescheiden. Het heeft geen gevolg voor de scheidingsresultaten (door de verbranding). In tegenstelling tot bij brongescheiden PMD krijgt de gemeente geen vergoeding voor nagescheiden PMD. De opbrengst van dit PMD is om de nascheiding te bekostigen.
- ▶ De aanvullende nascheiding is communicatief lastig. Inwoners voelen het bronscheiden dan snel als overbodig. Derhalve dient de communicatie met name gericht te zijn op het bevorderen van bronscheiding.

Beslispunt

Nascheiding blijft als aanvulling op bronscheiding.

6.8 Textiel

Alhoewel textiel in kilo's zeker niet de grootste afvalfractie is, is het wel een stroom met veel milieu-impact. De milieubelasting voor het maken van nieuw textiel is zeer groot (onder andere door het gebruik van zeer veel water). Textiel is ook zeer goed te hergebruiken, als tweedehands kleding of om te vervezelen voor nieuwe textieltoepassingen. In de landelijke benchmark wordt gemiddeld in hoogbouwklasse D (de hoogbouwklasse van Westervoort) 5,5 kg textiel per persoon per jaar ingezameld (meetjaar 2018). De best presterende gemeente zamelde in 2018 9,6 kg per inwoner per jaar in. In Westervoort werd de afgelopen drie jaar gemiddeld 8 kg textiel per inwoner per jaar ingezameld. Daarmee doet Westervoort het dus beter dan het gemiddelde van Nederland. De sorteeraanlyse laat zien dat er nog 6 kg textiel (per inwoner) in het restafval zit. In vergelijkbare gemeenten is dit 7 kg. Er is dus nog zeker scheidingspotentieel als het gaat om textiel. In de enquête wordt door de respondenten aangegeven dat 15% zelden of nooit textiel scheidt.

Ook wordt in de enquête aangegeven dat het rond de textielcontainers vaak een rommeltje is en dat de containers vaak vol zitten. Sinds januari 2020 is 2Switch de inzamelaar van het textiel (en de beheerder van de containers) hierdoor wordt. Op dit punt al een verbetering te zien.

- ▶ Een eerste verbeterpunt is dus het schoonhouden rond de textielcontainers en ze, waar nodig, vaker ledigen zodat er altijd capaciteit is.
- ▶ Een op de tien respondenten geeft aan niet te weten dat ook kapot textiel gescheiden wordt ingezameld. In het algemeen geldt dat men wil weten dat gescheiden ingezamelde stromen opnieuw worden gebruikt. Ook wat betreft textiel is er dus nog een duidelijke rol voor communicatie.

Beslispunt

Samen met 2Switch als inzamelaar inzetten op verbetering, eventueel andere opties onderzoeken.

6.9 Luierinzameling en wasbare luiers

Wegwerpluiers en incontinentiemateriaal vormen een belangrijk deel van het restafval. Uit de sorteeraanlyse 2019 blijkt dat er in het restafval 9 kilo luiers en incontinentiemateriaal per persoon zit (dit is 8% van het restafval). Hierbij is geen uitsplitsing gemaakt tussen luiers en incontinentiemateriaal. Momenteel is er in Nederland nog geen adequate verwerker van wegwerpluiers. Er zijn wel enkele initiatieven en ontwikkelingen. Wat de gemeente wel wil doen is een proef starten met wasbare luiers. Bij wasbare luiers denken velen direct aan de katoenen luier van vroeger, maar die is achterhaald. Tegenwoordig zijn wasbare luiers erg makkelijk in gebruik, maar worden ze

nog niet veel gebruikt. Enkele gemeenten stimuleren het gebruik van wasbare luiers door pilots te starten. Wasbare luiers zijn beter voor het milieu dan wegwerpluiers omdat je minder afval veroorzaakt. Ook als je productie, wassen en drogen meetelt hebben wasbare luiers minder impact op het milieu dan wegwerpluiers. De gemeente wil daarom een proef starten om de eerste mensen enthousiast te krijgen. Uiteraard zal er uitgebreid gecommuniceerd worden en zullen de resultaten gemonitord en gepubliceerd worden om zo veel mogelijk bereik te hebben. Voor inwoners zijn de wasbare luiers goedkoper dan wegwerpluiers. Voor inwoners zal er een besparing optreden op aanschaf van luiers en op de afval kosten. Minder afval is minder kosten. In het land worden al wel proeven gedaan met het stimuleren van het gebruik van wasbare luiers, er zijn nog geen resultaten beschikbaar waar het gaat om de vermindering van het aantal kilo's restafval.

Beslispunt

Onderzoeken of een project met wasbare luiers haalbaar is in Westervoort

6.10 De BEST-tas

Een voorbeeld voor een goede manier van verwerking van kleinere afvalstromen is de BEST-tas. De BEST-tas is een handige tas van gerecycled plastic waarin Boeken, kleine Elektrische apparaten, Speelgoed en Textiel kunnen worden aangeboden. De spullen mogen nog bruikbaar of kapot zijn. De verzamelde tassen worden naar een plek gebracht, waar de inhoud wordt gesorteerd. Sommige gemeenten maken hierbij gebruik van in samenwerking met Kringloopwinkels en een sociale werkvoorziening. Herbruikbare en verkoopbare spullen kunnen een plekje krijgen in bijvoorbeeld de kringloopwinkel. De overige spullen gaan verder naar gespecialiseerde bedrijven, die zorgen voor recycling van papier, elektrische apparaten, hard kunststof en textiel. Boeken, speelgoed en textiel kunnen op deze wijze een tweede leven krijgen in een kringloopwinkel. Elektrische apparaten kunnen eventueel worden gerepareerd of uit elkaar gehaald worden om zo de waardevolle materialen te kunnen hergebruiken. In de enquête geven inwoners juist over een aantal stromen in de BEST-tas aan deze nu niet te scheiden:

“Het scheiden van textiel en elektrische apparaten kan o.a. worden bevorderd door een betere communicatie. Eén op de tien (10%) weet namelijk niet dat ook kapot textiel gescheiden wordt ingezameld. Wat betreft elektrische apparaten is 36% er niet van op de hoogte dat kringloopbedrijf 2Switch dit thuis kan komen ophalen en geeft 16% aan niet te weten waar ze het in kunnen leveren. Het belandt bij 20% (daardoor) in de restafvalcontainer.”

Deze 'kleinere' stromen zijn vaak stromen waar inwoners het lastig vinden het juiste mee te doen. Daar speelt ook mee dat men geen zin heeft om voor bijvoorbeeld een koffiezetapparaat naar het afvalaanbiedstation te rijden. Juist voor deze stromen kan de BEST-tas of andere opties een oplossing zijn.

Beslispunt

Deze optie onderzoeken in samenwerking met 2Switch

6.11 Financiële prikkel

In Westervoort wordt de financiële prikkel (Diftar) al langere tijd gebruikt. Ze heeft bewezen een effectief instrument te zijn. Ook de aanpassing van de prikkel in 2014 naar een nultarief voor GFT heeft laten zien effectief te zijn. De financiële prikkel kan nog wel verder worden uitgewerkt.

6.11.1 Verhoging tarief per lediging

Een manier om de prijsprikkel te versterken is door het variabele tarief (per lediging) te verhogen. Om geen verhoging van de lasten te krijgen zal het vastrecht dan dalen. Er kleven een aantal belangrijke nadelen aan deze optie: Door het hoge tarief per lediging zal de kans op het 'weglekken' van afval, door dumping of elders weggooien, groter worden. Bovendien is de kans op vervuiling van andere stromen (GFT, PMD) groter. Voor

inwoners van appartementen waar afvalscheidingsmogelijkheden ontbreken geeft deze maatregel een nadeel. Er ontstaat het risico van de Diftarparadox. Door een sterke vermindering van het aanbod van restafval zijn er niet voldoende inkomsten om het gehele afvalbeheerssysteem te bekostigen. Gevolg is dat ondanks een goede afvalscheiding het vastrechtgedeelte van de afvalstoffenheffing omhoog zal moeten. Het tarief in Westervoort gaat per 1 januari 2020 naar bijna € 10,00/per lediging van een minicontainer: € 9,24 voor het legen van een 240 liter restafvalcontainer. In de naastgelegen gemeente Duiven is dit aanmerkelijk lager. In Arnhem gaat het tarief in juni 2020 naar (omgerekend) een tarief van € 6,40 /per lediging. Door een te groot verschil in tarief lijkt zal het dure tarief voor Westervoort als onrechtvaardig worden ervaren.

Vooralsnog is vanwege deze redenen een verdere verhoging daarom niet te adviseren.

Beslispunt

Niet te kiezen voor een meer dan trendmatige verhoging van de prijs per lediging van de restafvalcontainer

7. Gekozen interventies

In dit plan zijn verschillende mogelijke interventies in beeld gebracht. Op basis van haalbaarheid, kosten- en batenanalyse en de wensen van de inwoners gaat de voorkeur binnen de gemeente Westervoort uit naar de volgende interventies:

- ▶ Meerjarige communicatieprogramma
- ▶ Zomerinzameling GFT
- ▶ PMD wekelijks inzamelen

Tabel 7.1 Overzicht en combinatie meerkosten gekozen interventies

Meerjarig communicatieprogramma	€/jaar	€/huishouden/jaar
Totale jaarlijkse kosten/opbrengsten	€ 14.670,-	€ 2,20
Milieu	ton/jaar	kg/inw/jaar
Verwachte afname restafval (toename GFT & PMD) kg	-140	-10
Verwacht totaal scheidingspercentage	76%	

Zomerinzameling GFT	€/jaar	€/huishouden/jaar
Totale jaarlijkse kosten/opbrengsten	€ 43.565,-	€ 6,52
Milieu	ton/jaar	kg/inw/jaar
Verwachte afname restafval	-232	-15
Verwacht totaal scheidingspercentage	76%	

Wekelijks inzamelen PMD	€/jaar	€/huishouden/jaar
Totale jaarlijkse kosten/opbrengsten	€ 32.532,-	€ 4,87
Milieu	ton/jaar	kg/inw/jaar
Verwachte afname restafval	-53	-4
Verwacht totaal scheidingspercentage	73%	

Combinatie interventies	€/jaar	€/huishouden/jaar
Totale jaarlijkse kosten/opbrengsten	€ 90.767,-	€ 13,59
Milieu	ton/jaar	kg/inw/jaar
Verwachte afname restafval	-425	-29
Verwacht totaal scheidingspercentage	78%	

Bovenstaande bedragen zijn zonder de eenmalige kosten voor communicatie en projectbegeleiding (zie 6.1).

Het invoeren van bovenstaande interventies zal leiden tot een vermindering van 425 ton restafval per jaar. Dit betekent een afname van 28,5 kilo restafval per inwoner. Momenteel ligt de hoeveelheid fijn restafval per inwoner op 108 kg/inw, dit kan met behulp van bovenstaande interventies dalen naar 81,5 kg/inw. Daarnaast zullen interventies als nascheiding PMD, luiers, intensivering kringloopgoederen en scheiding huishoudelijk afval op het aanbiedstation de nodige invloed hebben op het verminderen van de hoeveelheid restafval per inwoner. Naar **schatting** zal dit ongeveer 10 kg per inwoner zijn.

8. Grofvuil en brengvoorzieningen

Uit zowel de enquête, de verdiepingssessies maar ook tijdens de raadsinformatiesessies kwam de positie van de brengvoorziening naar voren. Zoals eerder dit rapport naar voren kwam zit Westervoort op 20 kg/grof restafval/inwoner tegenover een landelijk gemiddelde van 23 kg/inw (24kg/inw voor soortgelijke gemeenten als Westervoort). In die zin doet Westervoort het aardig goed. Toch bestaat er onder inwoners ontevredenheid over de afstand en over de kosten (al is niet altijd duidelijk dat niet voor alle stromen betaald hoeft te worden). De brengvoorziening in Arnhem is bovendien gedateerd. Steeds meer gemeenten combineren de brengvoorziening met kringloopactiviteit, repair cafe's, circulaire projecten, educatie en overige activiteiten. Landelijk wordt de naam circulaire ambachtscentra gebruikt, maar ook zijn er upcycle centra. Kenmerk van allemaal is een breder gebruik dan alleen als brengvoorziening van afvalstromen. Het bouwen van een circulair ambachtscentrum is een project dat een lange adem nodig heeft. De juiste partners moeten (in de regio) gevonden worden, er is een fysieke locatie nodig en er dient financiering te zijn. Daarom is het goed om tijdig met een dergelijk project te starten.

8.1 Ontwikkelingen huidige situatie

Voor de inzameling van grof huishoudelijke afvalstoffen maakt de gemeente Westervoort gebruik van het afvalbrengstation (ABS) in Arnhem-Noord. Zij heeft hiervoor een overeenkomst gesloten met de huidige exploitant SUEZ. Voor het jaar 2020 continueert Westervoort de huidige dienstverlening en wordt de lopende overeenkomst met SUEZ verlengd. De gemeente Arnhem gaat de dienstverlening van het exploiteren van het ABS per 1 januari 2021 opnieuw aanbesteden. Hierbij wordt extra nadruk gelegd op afvalscheiding. Westervoort doet hier optioneel aan mee. Aan Westervoort wordt tevens de mogelijkheid geboden jaarlijks de dienstverlening te beëindigen. De gemeente Arnhem gaat zich in de nieuwe contractperiode oriënteren op de mogelijkheden voor het vestigen van een ABS op een andere locatie in Arnhem-Noord of over het doorvoeren van aanpassingen op het huidige terrein. De gemeenten Arnhem en Westervoort zijn in overleg over het voortzetten en de wijze van samenwerking en de wijze van verrekening van de kosten vanaf 2021. Op het ABS worden zowel grof huishoudelijk restafval als herbruikbare grof huishoudelijke grondstoffen aangeboden. De huidige exploitant Suez kijkt vooruitlopend op de nieuwe overeenkomst of er in 2020 al mogelijkheden zijn om te komen tot een hogere afvalscheiding op het ABS. Door aanbieders op het ABS hun afval en grondstoffen in de juiste containers te laten deponeren is er een betere scheiding mogelijk. Daarnaast is er overleg met 2Switch over samenwerking op het ABS, waardoor herbruikbare goederen uit de afvalstroom worden gehaald. Er is in Westervoort al een Repair Café actief, in samenwerking met 2Switch.

De gemeenten Duiven en Westervoort oriënteren zich op mogelijke samenwerking voor exploitatie van een Afvalaanbiedstation.

8.2 Stichting 2Switch

Westervoort heeft een duurzame samenwerking met Stichting 2Switch. Hierbij is nadrukkelijk ingezet op de circulaire economie. Hiervoor is per 2019 een 5-jarig contract afgesloten voor de inzameling van herbruikbaar huisraad, elektrische apparaten en oud ijzer. Vanaf 2020 verzorgt 2Switch ook de inzameling en verwerking van textiel. Westervoort trekt hierin samen op met de gemeente Duiven. 2Switch zamelt herbruikbaar huisraad, AEEA, oud ijzer en textiel in bij haar kringloopwinkel aan 't Vergun in Westervoort en aan huis na aanmelding. Ook verzorgt zij de exploitatie van het kca-depot en kunnen inwoners oud papier, textiel en luiers brengen. 2Switch verstrekt duurzame gebruiksgoederen op basis van een beschikking. Zij werkt mee aan acties zoals uitdelen van compostzakken, keukenemmers en het geven van educatie.

Afgesproken is dat 2Switch zich inspant in de nieuwe contracttermijn om:

- ▶ Zoveel mogelijk herbruikbaar huisraad in te zamelen: t/m 2023 een jaarlijkse toename van 1,5 %;
- ▶ Het ingezamelde huisraad zoveel mogelijk te laten hergebruiken: product-hergebruik, t/m 2023 een jaarlijkse toename van 4% tot een optimum van 88%. Zij zoekt hiervoor samenwerking met lokale en regionale partijen, zoals het Repair Café Westervoort-Duiven; Hiervoor gaat zij de bestaande reststromen fijnmaziger sorteren.
- ▶ De gemeente en 2Switch onderzoeken de komende jaren of het gezamenlijk realiseren van een innamepunt en/of kringloopwinkel gekoppeld aan een Afvalbrengstation haalbaar is.
- ▶ 2Switch en Repair Café werken nu meer samen, ook is er nu 1 keer in de 4 weken een Repaircafé in de kringloopwinkel.

Voor de inzameling van textiel maakt 2Switch vanaf 2020 gebruik van de huidige inzamellocaties voor textiel (plaatsing eigen bovengrondse containers en gebruik ondergrondse containers gemeente). Voordeel van de samenwerking ten opzichte van het vorige contract met Sympany is dat zij het ingezamelde textiel in de regio verwerkt zodat herdraagbare kleding ten goede komt aan de lokale gemeenschap en er leerwerkplekken geboden kunnen worden aan werkzoekenden in de regio. Tevens kan er adequater worden ingesprongen op het legen van volle containers wanneer nodig.

Communicatie

Om meer product- en materiaalhergebruik te realiseren gaat 2Switch zelf en in afstemming met de gemeente actief communiceren richting burgers, scholen en maatschappelijke organisaties. Ook zal zij hiervoor activiteiten organiseren.

9. Conclusie

Westervoort heeft al jaren een actief afvalbeleid. Zo werd diftar in vergelijking met andere gemeente al zeer vroeg ingevoerd in 2003. In eerste instantie was er sprake van diftar op restafval en op GFT. Om verdere afvalscheiding te bevorderen werd in 2014 het nultarief voor GFT ingevoerd. In datzelfde jaar werd ook een stevige serviceprikkel doorgevoerd. De inzameling van restafval ging van eens in de twee naar eens in de vier weken. De positieve gevolgen van deze interventies zijn merkbaar; Westervoort zit de laatste jaren rond de 110 kg fijn restafval (137 kg fijn én grof restafval) per persoon per jaar. De cijfers uit 2019 tot nu toe laten een verdere daling van het restafval zien. Voor het maken van nieuw grondstoffenbeleid betekent dit wel dat de meest voor de hand liggende interventies op het gebied van serviceprikkel en financiële prikkel al gebruikt zijn. Dit wil zeggen dat grote stappen om de hoeveelheid restafval te verminderen al genomen zijn. De interventies die moeten leiden tot een verdere reductie van het restafval zullen dus of zeer drastisch (extreme verhoging diftar tarief of extreme verlaging restafval frequentie) zijn of het zijn kleinere interventies die kleinere stappen bewerkstelligen.

Uit de verschillende delen van de inwonersparticipatie blijkt dat er veel behoefte is en blijft naar goede informatie en communicatie. Daarbij is het van belang om deze communicatie ook toe te spitsen op verschillende doelgroepen.

De hoeveelheid GFT in het restafval geeft aanleiding om daar op in te zetten. Bij het verminderen van het restafval ligt daar immers een groot potentieel. Communicatie kan hierbij een belangrijke rol spelen omdat inwoners aangeven 'niet te weten of iets bij het GFT mag'. Maar ook middelen als het keukenbakje kunnen hierbij behulpzaam zijn. Het verhogen van de inzamelfrequentie van GFT kan als proef worden ingezet. Daarbij is het van belang om de proef goed in te richten zodat de resultaten valide zijn en er goed gefundeerde vervolgbesluiten genomen kunnen worden. Daarnaast zal het vaker inzamelen van PMD als een service verhoging worden ervaren bij inwoners. Ook ondervindt de gemeente een financieel voordeel door de nieuwe Nedvang vergoeding.

In een volgende fase is verder onderzoek naar invoering van omgekeerd inzamelen zeker een mogelijkheid. Uiteindelijk zijn er nog verschillende mogelijkheden om de hoeveelheid restafval te doen dalen en de hoeveelheid herbruikbare grondstoffen te doen stijgen. Denk bijvoorbeeld aan verbetering textielinzameling, gebruik van de BEST-tas en het promoten van wasbare luiers. Deze mogelijke interventies leveren steeds een goede bijdrage aan het behalen van de VANG-doelstellingen. Hieronder staan de beslispunten nog eenmaal in een overzicht weergegeven:

- ▶ Budget ter beschikking te stellen voor communicatie
- ▶ De inzamelfrequentie voor de restafvalcontainer 1 maal in de 4 weken houden
- ▶ Verkleinen volume is voor nu geen optie. Restafvalcontainers van 140 en 240 liter te blijven gebruiken
- ▶ Omgekeerd inzamelen eventueel in een volgende fase verder te onderzoeken
- ▶ Proef van 1 jaar wekelijks inzamelen PMD
- ▶ Niet te kiezen voor inzameling van Oud Papier en Karton met minicontainers
- ▶ In 2020 onderzoeken of de huidige manier van OPK-inzameling en bekostiging op termijn houdbaar is
- ▶ Een proef te gaan houden met het wekelijks inzamelen van GFT in de periode april tot en met oktober
- ▶ Nascheiding blijft als aanvulling op bronscheiding
- ▶ Samen met 2Switch als inzamelaar inzetten op verbetering, eventueel andere russenopties onderzoeken
- ▶ Onderzoeken of een project met wasbare luiers haalbaar is

- ▶ Optie BEST-tas onderzoeken in samenwerking met 2Switch
- ▶ Niet te kiezen voor een meer dan trendmatige verhoging van de prijs per lediging van de restafvalcontainer.

